

MOZGÓ VILÁG · 1977

1

Mozgó Világ

IRODALMI - MŰVÉSZETI - KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

Füst az orkesztrából <i>(tanulmány)</i>	3	FODOR TAMÁS
Temperák és grafikák <i>(és 9-27. oldalig)</i>	5	ROMVÁRI JÁNOS
A színházra nincs recept <i>(interjú Peter Brookkal)</i>	16	HULESCH ENDRE- SZIKORA JÁNOS
Indiánok Európából <i>(beszélgetés Eugenio Barbával)</i>	19	HULESCH ENDRE
Asszociációk sötétben <i>(tanulmány)</i>	24	PAÁL ISTVÁN
Barátom hangya-titka <i>(tárca)</i>	28	KAMARÁS ISTVÁN
Diogenész kétségei . . . , Mednyánszky, Derkovits, Gulácsy, Nagy István, Egry, Diogenész igaz és hamis következtetése <i>(versek)</i>	29	HORVAI MIKLÓS
„Szürke kis cserebogarak vagyunk mi” <i>(szociográfia)</i>	32	FÖLDVÁRI TAMÁS- ZSILLE ZOLTÁN
Soha, Szárnyak <i>(versek)</i>	37	PINCZÉSI JUDIT
Költözködés, Hely <i>(versek)</i>	38	SZÖLLŐSI ZOLTÁN
Lakásügyben <i>(vers)</i>	39	KÁNTOR PÉTER
Társadalmi státus és lakásmód <i>(szociológiai tanulmány)</i>	41	S. NAGY KATALIN
Szólj, befelé vérző! <i>(vers)</i>	49	LEZSÁK SÁNDOR
Kilátástalan, Tizenegy sor <i>(versek)</i>	49	BÍRÓ LÁSZLÓ
A fa meghal, Az őr <i>(versek)</i>	50	MARAFKÓ LÁSZLÓ
Gorsium <i>(vers)</i>	50	VADERNA JÓZSEF
Adj hálát az Istennek, hogy nincs már szükséged rám <i>(elbeszélés)</i>	51	VARGA VERA

szan fényképezzük ugyanazt a modellt, tizenöt kép tökéletesen egyforma lesz: húszból tizenöt ember „tudja, hogy mi újság”, tudja, hogy hogyan szokás manapság fényképezni; öt kép más lesz, egyéni. Az enyém nagyon más lesz, nagyon egyéni, ezt tudom magamról. Nem azért teszem mássá, hogy különbözök, hanem mert nem a szabvány követése a célom: én valamit akarok. Tudom is hogy mit – de megfogalmazni nehéz ezt. Próbáljuk együtt!

Nagyon zeneinek érzem a képeidet – próbálkozom. – Nem szimplán ritmikusnak, hanem mélyebb értelemben zeneinek. Semmitmondóan szubjektív vagyok, ha azt mondom: valami elektronikus zenét hallok a képeidhez?

Nekem nagyon fontos a zene – feleli Kerekes Gábor –, és éppen az elektronikus zene az! De hozzáteszem: a kapcsolat bennem nem direkt, tehát nem zenére fényképezek. A rokonságra én is rájöttem: tavasszal kiállításom lesz, szeretnék ott is elektronikus zenét tenni a képek alá, azt hiszem, segíteni fogja a megértésüket. A rokonság talán abban is áll, hogy szeretnék a képekkel az absztrakciónak erre a fokára eljutni (persze a kép más, mint a zene: én nem akarom átlépni a figuralitás határait). Na de ezzel még mindig nem neveztük nevén, amit csinálni akarok!

A külvárosi képeiden egy álmom, egy ismétlődő álmom színhelyét találok – próbálok tovább közelíteni. – Ember nélküli, mégis emberarcú táj, talán ez a kettősség adja az álomnak is az izgalmas feszültséget. Ha most azt kutatom, hogy jó, vagy rossz álmok-e ezek, nem tudok dönteni. Még nem dönt el semmi jóra vagy rosszra – és ez is egy hallatlan feszültség. Talán éppen ez a feszültség az álmom legfőbb témája, és a képeid legfőbb témája is.

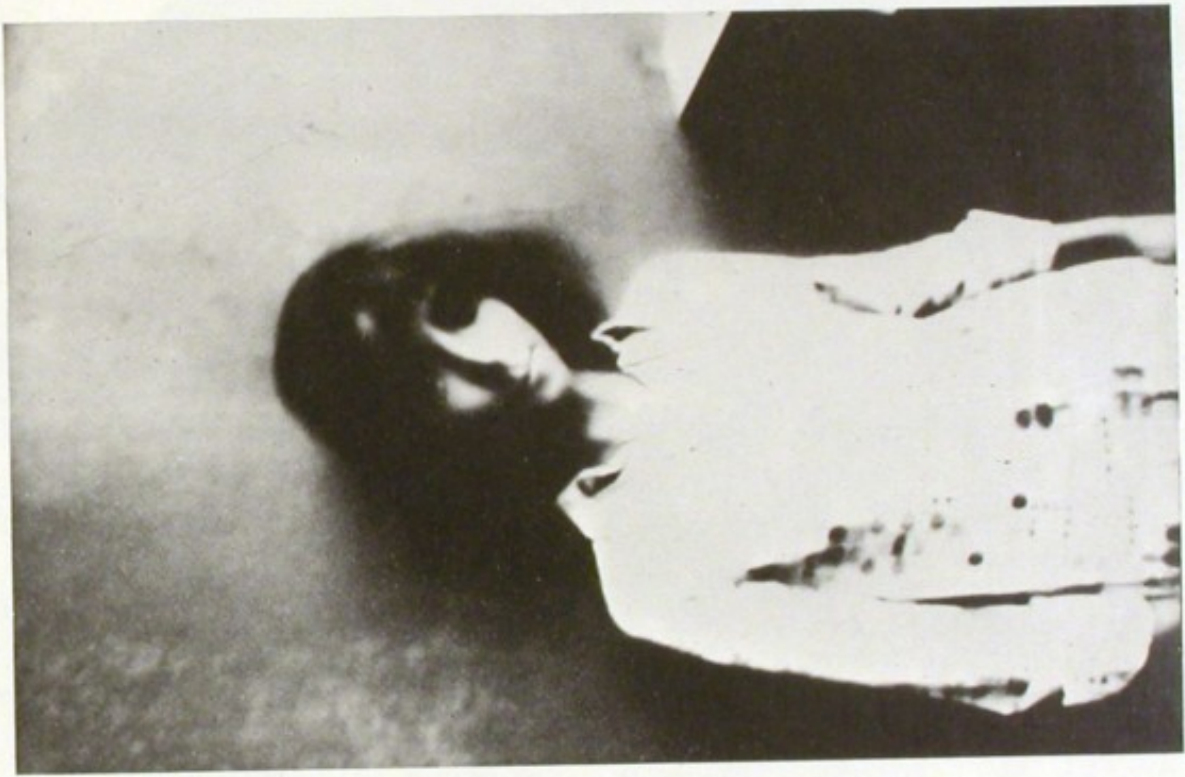
Ebben ki is egyezhetünk – mondja Kerekes Gábor. – És ennyit erről; tovább most aligha juthatunk. Most ebben vagyok, valami ilyesminek szeretnék a végére járni. Azt hiszem, van ez annyira fontos dolog, hogy megéri. Vannak persze más fontos dolgok is, majd azokra is sor kell kerülnön. Valami vidámabb dologra is, például – majd.

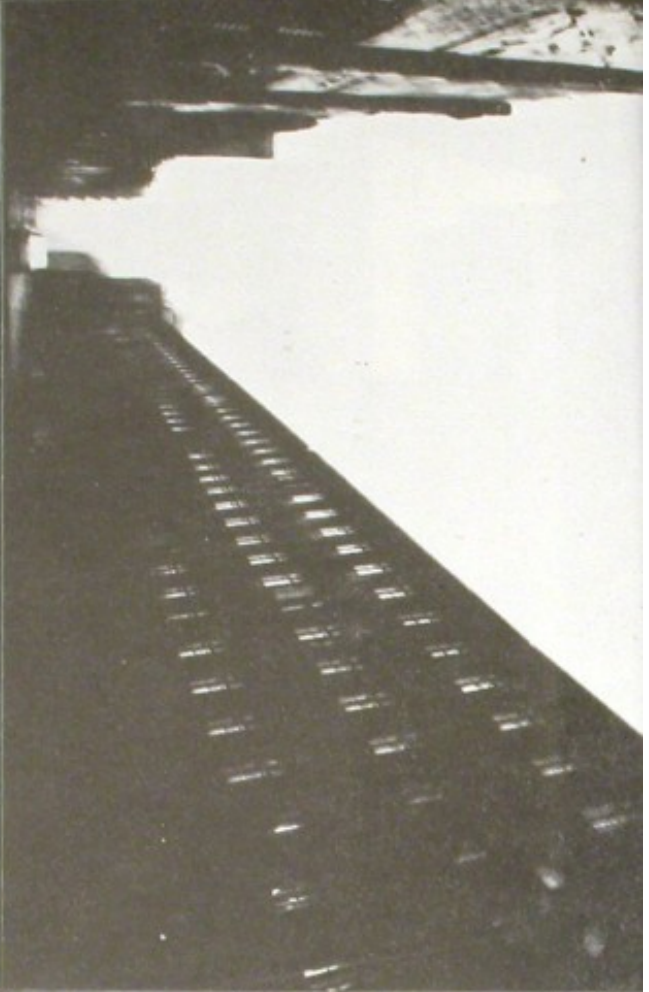
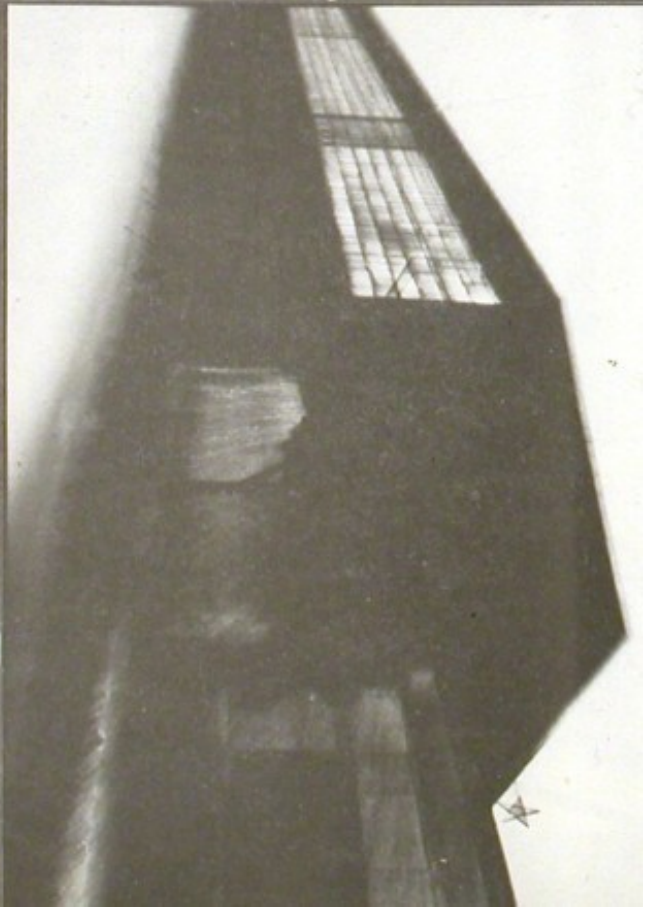
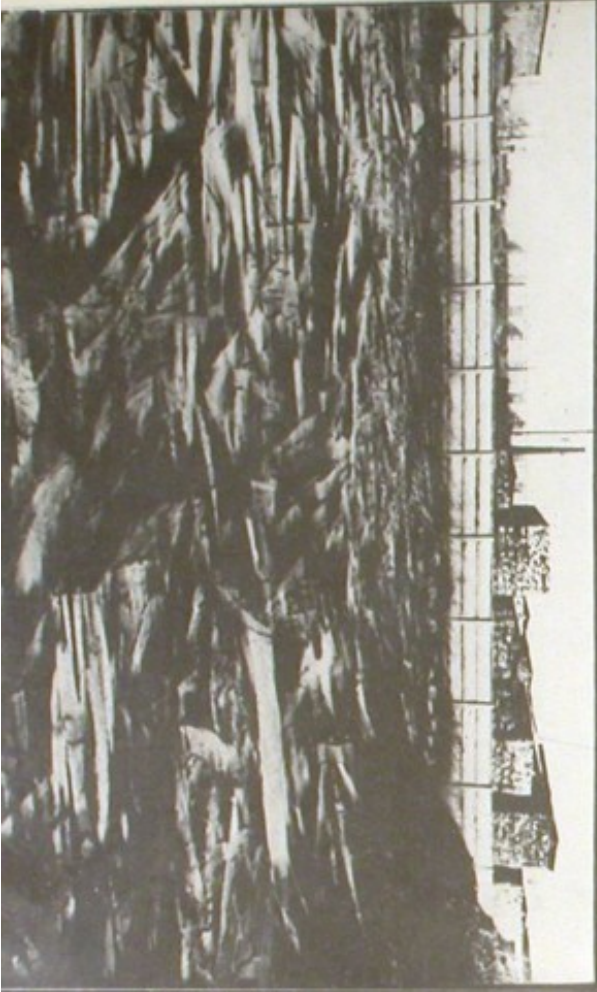
Még egy kérdést – húzom az időt –, nem a képekről, rólad. Hogy érzed magad, képcsínálás közben?

Nem mondhatom, hogy rosszul. Elégé kitölt a képcsínálás. Inkább magányos alkat vagyok (amikor képet csinálok, teljesen egyedül vagyok), mégis találtam társakat, és ez fontos dolog; mert közösségi lény is az ember, és mert rá vagyok szorulva a visszajelzésekre, a munkám eredményét nem mérhetem csak magamon. Azt hiszem, van türelmem. És nem is csak a képcsínáláshoz magához. Nem akarok mindenáron szerepelni és publikálni (ha ez eddig túlságosan sikerült volna, ma már inkább bánám), de ez nem valamiféle irritált rezisztencia, valóban inkább csak konok türelem. És nem rosszul választott magatartás ez, mert lám, mégis kerülnek, akik észreveszik a képeimet. Az elképzeléseimből, igényeimből semmit nem engedek, mégis dljakat nyerek, és látod, végül is te jöttél hozzám, nem én kerestelek téged. Mit mondjak még? Talán győzni fogom türelemmel.

Munkatársaink

CSALOG ZSOLT 1935-ben született. Néprajz, régészet és történelem szakon végzett az ELTE Bölcsészkarán. Muzeológusként dolgozott a szolnoki és a Néprajzi Múzeumban. 1971-ben a *Tavasza minden rendben lesz* című novelláskötete, 1976-ban a *Kilenc cigány* című irodalmi szociográfiája jelent meg. Jelenleg szabadújszó – novellákat és regényt ír, néprajzi és szociológiai kutatásokban vesz részt. Újabb kötete még ebben az évben megjelenik.

CSOKONAI ATTILA 1951-ben született Kisbajomban (Somogy megye). Diplomát kapott a szegedi JATE magyar–német szakán. Dolgozott újságíróként, tanárként, jelenleg könyvtáros. Írásai a *Szabad Földben* és a *Szegedi Egyetemen* jelentek meg.

JANKOVICS JÓZSEF 1949-ben született Seregélyesen. Szegeden végzett magyar–angol szakot. Jelenleg a Mozgó Világ olvasószerkesztője, régi magyar irodalmat tanít a JATE és az ELTE tanszékén. Kritikái és tanulmányai a *Kortársban* és a *Tiszatájban*, régi magyar irodalmi tárgyú dolgozatai szaklapokban jelentek meg.

KALMÁR ISTVÁN 1949-ben született Budapesten. Iskolái elvégzése után mint esztergályos és technikus dolgozott. Több csoportos kiállításon vett részt, jelenleg a Derkovits Ifjúsági Klubban rajzol.

KARÁCSONDI IMRE Pécelen született 1954-ben. Miskolcon érettségizett az I. sz. Ipari Szakközépiskola postaforgalmi tagozatán. Első verse 1975-ben jelent meg a *Nóg-*

rad című lapban. 1976/6. számában mutatta be a *Kortárs*. Versei a *Napjainkban* jelentek meg. Karácsondon lakik, a Postánál dolgozik.

KEREKES GÁBOR 1945-ben született. Érettségi után – 1972-ig – felszolgáló volt. 1970 óta fotózik aktívan. 1972-től betanított fényképezésként dolgozik. Több díjat és pályázatot nyert.

KISS IRÉN 1947-ben született Budapesten. Az ELTE magyar–olasz szakán végzett. Verseivel először a *Ne mondj le semmiről!* című antológiában szerepelt. További megjelentek: *Élet és Irodalom*, *Világosság*. A Magyar Rádió munkatársa, mai olasz költőket fordít. Első önálló verseskötetének megjelenése 1977-re várható. Írását 1976/4. számunkban közöltük.

KRESZ ALBERT 1939-ben született Győrben. 1962-ben az Iparművészeti Főiskolán mint szövetanyag-tervező művész szerzett diplomát. 1969-től szabadfoglalkozású fotóművész. Képei Budapesttől New Yorkig számos biennálén és önálló kiállításon szerepeltek. Munkatársa volt 1975/1., 1976/3. és 1976/6. számainak.

KULCSÁR SZABÓ ERNŐ 26 éves. A debreceni KLTE-en kapott bölcsész diplomát. Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának munkatársa. Számos kritikája jelent meg az *Alföldben*, a *Tiszatájban*, a *Valóságban*, a *Kortársban* és a *Mozgó Világ* 1976/5. számában.

NEMES ISTVÁN 1953-ban született Budapesten. Az ELTE filozófia–magyar szakán

szerzett diplomát 1975-ben. Tanulmányát a *Világosság*, novelláját, verseit a *Jelenlét* és az *Egyetemi Lapok* közölte. Tanított irodalmat középiskolában, és dolgozott mint zenész.

OSZTOJKÁN BÉLA, Sárándi József mutatja be lapunk 5. oldalán.

ÓNODI LÁSZLÓ 1953-ban született Budapesten. A József Attila Gimnáziumban érettségizett 1972-ben. Jelenleg az ELTE Bölcsészkarának harmadéves, magyar–német szakos hallgatója.

ÓSZABÓ ISTVÁN 1952-ben született. A *Tiszatájban* mutatta be először Ratkó József, 1975-ben pedig az *Új Írásban* Juhász Ferenc. Két antológiában szerepelt eddig; megjelent a *Forrásban*, a *Napjainkban*, az *Alföldben* is. Megjelent előtt áll az *Anyagysz* című kötete. Munkatársa volt 1976/1. számunknak.

ŐRSZIGETHY ERZSÉBET 1946-ban született Csömörön. A szombathelyi Felsőfokú Tanítóképző népművelés-könyvtár szakán végzett 1967-ben. Dömsödon, Pásztón és Újpesten dolgozott népművelőként. Öt éve újságíró, 1974 óta a Pest megyei Hírlap munkatársa. Szociográfiáját 1976/6. számunkban közöltük.

PETŐ SÁNDOR 1948-ban született Pécsen. Rákospalotán nőtt fel. Évekig fizikai munkát végzett. A Magyar Rádiónál volt ügyelő, jelenleg az Állami Bábszínházban dolgozik. *Íme* című darabját a Huszonötödik Színház stúdiója mutatta be 1972-ben. Felnőtt báb-drámáit a Nép-

művelési Intézet adta ki. Versei először az *Új Írásban* jelentek meg. Két versét 1976/5. számunkban közöltük. Verséken kívül írt tv-filmet, hangjátékot.

PÉCSI GABRIELLA 1944-ben született Pakson. A szegedi JATE-en megkezdett tanulmányait abbahagyva Zalaegerszegre költözött, ahol mint könyvtáros dolgozik. 1968-ban végezte el a debreceni Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakát levelező tagozaton. Első versét a *Tiszatáj* közölte 1963-ban. 1973-ban jelentette meg a *Ki népei vagytok?* című kötetét a Móra Könyvkiadó. Verseit közölte a *Kortárs*, a *Jelenkor*, az *Alföld*, a *Tiszatáj*, az *Élet és Irodalom*, az *Életünk* és különböző antológiák.

RUBIK ERNŐ 1944-ben született. Építészmérnök (ÉKME 1967); iparművész (MIF, 1971). Az Iparművészeti Főiskolán a Belsőépítészeti Tanszéken tanársegéd, az oktatás mellett építészeti és tárgytervezéssel, tervezéssel foglalkozik. Építészeti tanulmányát 1976/3. számunkban közöltük.

SÁRÁNDI JÓZSEF 1945-ben született Görbeszigeten. Esztergomban tanult szakmát, közben leérettségizett.

Az ELTE Bölcsészkarán magyar-történelem szakos diplomát szerzett. 1972-ben a Rádió Irodalmi Főosztályának munkatársa lett; 1974-től szabadfoglalkozású szellemi dolgozó. Versei 1968-tól jelennek meg. Publikált az *Új Írásban*, a *Kortársban*, az *Élet és Irodalomban*. *Vándor az aszályban* című kötete 1973-ban, a *Tűzoltók napja* 1976-ban jelent meg a Szépirodalmi Könyvkiadónál. *Útszéli történetek* című kisregénye megjelenésre vár.

SOLTÉSZ GYÖRGY 1939-ben született Parádfürdön. A Magyar Iparművészeti Főiskola ötvös szakán szerzett diplomát 1964-ben. Tárgytervezéssel 1972 óta foglalkozik. Jelenleg a LAMPART Zománcipari Művek gyártmányfejlesztési programján dolgozik több tervező munkatársával, a Házgyári konyha-programon belül.

SZAJBÉLY MIHÁLY 1952-ben született Budapesten. 1963 óta Szegeden él. Jelenleg a JATE ötödéves magyar szakos hallgatója. Könyvkritikák és a helyi napilapba írt újságcikkek után első nagyobb dolgozatát Vörösmartyról publikálta a „Ragyognak tettei...” című tanulmánykötetben.

SZEKFŰ ANDRÁS munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

SZÉKELY ÁKOS 1945-ben született Nagysimonyiban. 1970-ben végzett a szegedi JATE magyar-történelem szakán. Jelenleg Szombathelyen tanít, a 405. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetben. A *Tiszatáj* (1967) és a *Híd* (1969) közölte verseit, a szombathelyi *Életünkben* kritikája, műelemzése jelentek meg.

SZÖNYI GYÖRGY ENDRE 1952-ben született, a szegedi JATE negyedéves magyar-angol szakos hallgatója. Novellái, műfordításai, kritikái a szegedi egyetemi kiadványokban, a *Délmagyarországban*, a *Világosságban*, a *Magyar Ifjúságban*, a *Helikonban* és az *Új Szimposionban* jelentek meg.

VARGA SÁNDOR 1957-ben született a Szabolcs megyei Pap községben. Gépipari szakközépiskolában érettségizett Nyíregyházán, 1975-ben. Budapesten él, lakatosként dolgozik a Lakáskarbantartó KTSZ-ben.

VERÁNKAI VERA 1946-ban született Veszprémben. Adminisztrátorként dolgozik. A *Mozgó Világban* jelenik meg először írása.

Szerkesztő bizottság: ALMÁSI MIKLÓS (elnök), ÁGH ATTILA, BALÁZS JÓZSEF, BERKES ERZSÉBET, KAMARÁS ISTVÁN, KOCSIS ZOLTÁN, MEZEY EMŐKE, MIHÁLYFFI LÁSZLÓ, SVÉD PÁL, VADAS JÓZSEF, VERESS MIKLÓS.

Mozgó Világ

A KISZ KÖZPONTI BIZOTTSÁG FOLYÓIRATA

Felelős szerkesztő: VERESS MIKLÓS

Felelősszerkesztő-helyettes: KULIN FERENC

Megjelenik kéthavonként

Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Harmadik évfolyam

1977/2

Mozgó Világ

IRODALMI – MŰVÉSZETI – KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

fúga 1, fúga 2, fúga; A domoszlói prépost vasárnapja (versek)	3	SZKÁROSI ENDRE
Két változat egy ígéretre Amíg a ló farka ki nem nő (képregény)	5	SZABADOS ÁRPÁD
Töredékek egy eposzból; Távolabb fadarab, ázott kötelek; Barátnőm verse a lámáról (versek)	6	BANGA FERENC – ESTERHÁZY PÉTER
Casanova, pályaválasztási gondjairól (vers)	10	SZŐCS GÉZA
Fekszem csendben; Ősz (versek)	12	PAPP MÁRIÓ
Rajz; Párbeszéd (versek)	13	TÓTH LAJOS
Önmegvalósítás; Nem; Búcsúvers (versek)	14	SZIKSZAI KÁROLY
Lírától az epikáig (tanulmány)	15	ZELEI MIKLÓS
Apám apja mindörökre eltávozik közülünk (elbeszélés)	16	SZILÁGYI ÁKOS
Bereményi Géza (pályakép)	24	BEREMÉNYI GÉZA
Hamis glória (kritika Vámos Miklós könyvéről)	37	ALEXA KÁROLY
Az elrobogó séta; Öregvers (versek)	42	HORPÁCSI SÁNDOR
Bordó; Így is jó, így is (versek)	43	BENKŐ ATTILA
Miller, a zenetanár kiutasítja házából a minisztert; „A hagyomány és az eredeti tehetség” (versek)	44	BOTÁR ATTILA
Lassú eső; Még és már; Oszloprend (versek)	45	FERENCZ GYŐZŐ
	47	HEGYI GYULA

Most nyár van; Ítélet (versek)	48	SZERVÁC JÓZSEF
Beszélgetés Maurer Dórával	49	BEKE LÁSZLÓ MAURER DÓRA
Eltolódás (szín) a 23., Eltolódás (tónus 1, 2, 3) az 50., Eltolódás (plasztika 1, 2, 3) az 51., Mennyiségtábla az 52. oldalon		
A Vasember (szociográfia)	54	CSALOG ZSOLT
Nyílt tér	56	SCHMAL KÁROLY
Fotók és szövegek (és 75., 76. oldalon)	74	LEGÉNDY PÉTER
Portyázó Fagyok (vers)	77	ZALÁN TIBOR
Tízparancsolat (vers)	78	SZOKOLAY ZOLTÁN
Átfaragás (novella)	79	NAGY ANDRÁS
Plakát (és 83., 87. oldalon)	82	SCHMAL KÁROLY
Archaikus médiumok (interjú Schmal Károllyal)	84	GYETVAI ÁGNES
Mit ír a táblára? (interjú Sándor Pállal)	89	EMBER MARIANNE
A hős – Herkulesfürdőn (filmesszé)	92	HÁMORI ANDRÁS
Egy egyetemi jegyzet margójára (kritika Király Jenő könyvéről)	95	KELECSÉNYI LÁSZLÓ
A romantika ideje (filmesszé)	97	MOLNÁR GERGELY
Pályázati felhívás!	101	
Fantasztikum, szabadság, tudományosság (vitacikk)	102	VARGA GYÖRGY
Kedves Varga György! (válaszcikk)	105	RIGÓ BÉLA
Tűzfestés? (vitacikk)	107	DOMÁNY ANDRÁS
rajz-lap rajz-lap rajz-lap	109	
Munkatársaink	111	

Mozgó Világ 1977/3 június

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál és a Posta Központi Hirlap Irodánál (1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Indexszám: 26604. 77.4220.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

HU ISSN 0324-4601

Beszélgetés Maurer Dórával 1976. április 21.

(Kivonat)

Kérdés: Azt hiszem, hogy az utóbbi 5-6 évben készült munkáid elméletileg néhány központi fogalom segítségével interpretálhatók a legjobban: *nyomhagyás, számítás, eltolódás.*

Válasz: Még előbb volt az elrejtés/eltitkolás, 1968-70 körül. Tárgyakat rejtettem a képfelület második, harmadik rétege alá, olyanokat, amiknek jelentőséget tulajdonítottam, vagy amik pszichikai állapotoknak, felismeréseimnek rögzítései voltak, amiket el akartam titkolni mások elől. Fedőrétegnek vékony papírokat használtam, melyeket az elfedett tárgyra feszítve „előregíttem”: sötét festékkel dörzsöltem le őket, s a víz össze-rántotta a felületet. Néha szőrt használtam fedőrétegnek.

K: Tehát, az ember ír egy naplót, hogy a súlyos dolgokat kiírja magából, majd elfedi, de úgy, hogy mindenki tudja: a lefedés mögött valamilyen jelentőségteljes dolog rejtezik?

V: Igen. Például valakinek a leveleit, összesen 78-at összekötöttem, hogy többé ne lehessen szétszedni.

K: Milyen eszközökkel hangsúlyoztad az elrejtett dolog jelentőségét?

V: A kiemelés tényén túl, az áttetsző sötét festékkel, vagy az „előregített”, megtépett pauszpapírral. A dolgok felülete ezáltal bőrszerűvé, dohánylevélhez vagy elvászott selyemhez vált hasonlóvá, kirajzolódott az alatta rejtőző tárgy, néhol a felszín repedésén, feltépődésén keresztül látszott is – érdeklődést keltett maga iránt.

K: Szemérmesen elrejtettél valamit, ami kizárólag rád vonatkozott. Nem gondolod, hogy ennek a tevékenységnek rajtad túlmenő jelentőségűvé kellett volna válnia? Például, ha elások valamit: 1) elások egy bűnjelet, hogy mások ellen védekezzem; 2) aranyat árok el, hogy más ne találja meg; 3) elások valamit, amiről tudom, hogy megtalálása esetén óriási bajt hozna a társadalomra.

V: Én az első típushoz tartozom. – Egy kizárólag vizuális kultúrából kaptam a hátteremet. Két lehetőségem volt: a természet utáni rajzolás, vagy az, hogy saját magam terem-

sek valamit. Utóbbihoz pedig az volt az első lépés, hogy a saját szubjektív, pszichikai helyzetemet kezdtem feldolgozni. Ezt viszont nem lehetett megmutatni – legfeljebb beépíteni, tartalmazni elemként.

K: Tulajdonképpen ez a periódus terápia volt számodra. Megcsináltad, és örültél, hogy túl vagy rajta. Mégis, nem maradt az elrejtéseknek valami nyoma, „szublimációja” a későbbi munkákban? Például a rejtvénytársaság a „Keressük Dózsát!”-ban?

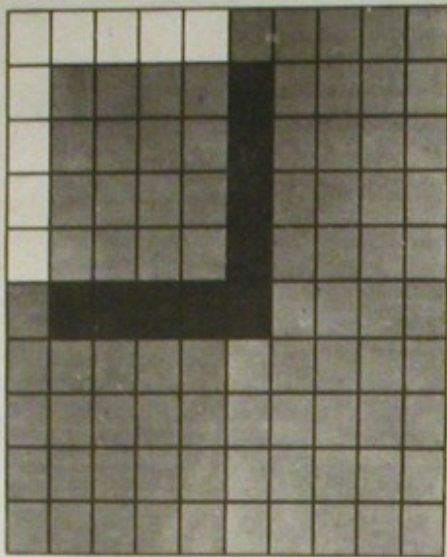
V: Az eltolódásokban jelentkezik újra az elrejtés, mint valami, aminek csak a nyoma maradt meg. Másrészt, a formák egymásra tolódása következtében részleges vagy teljes elfedések jönnek létre.

K: Persze, jóval sterilebben, mint a korábbi elrejtésekben. De végül is milyen kiutat találtál az elrejtések korszakából?

V: Ebből az állapotból a környezetváltozás mozdított ki, valamilyen fokozatos feloldódással, „közösségi tennivalókkal”.

K: Szerintem ez a feloldódás azt is jelentette, hogy a „súlyosságot” felváltotta a „játékoság”, könnyedség. Arra gondolok, hogy egy személyesen, mélyen átélt periódus után az elrejtés problémájának már nincs akkora súlya, amikor eltolódásként, vagy egymásra rajzolt fázisképeként – egyáltalán, valamilyen szisztematikus munka eredményeként jelentkezik.

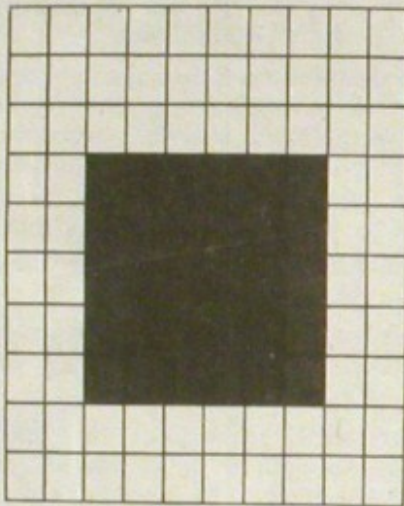
V: Nem, én a súlyosságot másképp értelmezem. Körülbelül 3-4 éve nem annyira az egyetlen műben jelentkező súlyt keresem, hanem inkább az egész tevékenység együttesében. (Ide tartozik az is, hogy filmet is csinállok, grafikákat is, tárgyakat is.) *Foglalkozni* akarok valamivel – nem pedig egy valamit létrehozni. Ha ma csinálnám a régi fajta elrejtést, akkor azt szisztematikusán csinálnám. Összefüggéseket kell tudatosítani, azok nyelvtanát megteremteni. Ma nem a nagy fordulatok időszakát éljük – sok mindent újra kell kezdenünk, így a legegyszerűbbnek látszó jelenségek vizsgálatát is, azt azonban módszeresen. Ilyen „egyszerű” jelenség a grafika is, melyről már elfelejtettük, hogy nem más, mint nyomhagyás.

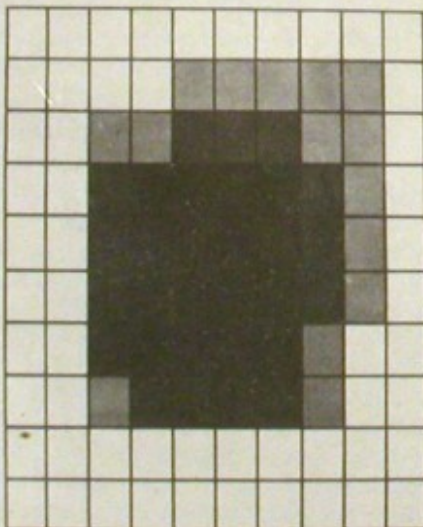
K: Tehát következett a *nyomhagyás*, szűkebb értelemben az *eltolódás*, velük párhuzamosan pedig a *mozgás* szisztematikus tanulmányozása.

V: Igen, először a pedotípiával kezdtem foglalkozni, valamint céltáblákra lövöldöztem: a talplenyomat és a céltábla perforációja egyaránt nyomhagyás. Mozgásfázisokat rögzítő fotószeriámban viszont a fázisokat megfogalmazó verbális közlések „csúsznak el”, ez viszont eltolódás. Egy feldobott labda fotójáról egyaránt mondhatjuk, hogy „megy” vagy „jön”.

K: Tökéletes analógia a mozgófilm-kockával. Két mozgásfázis különbsége – ugyanúgy, ahogy nálad egy mozgó tárgy két lenyomatának különbsége. Ami viszont furcsa a gondolkodásodban, az az ingadozás az egészen elvont rendszer és a vizuális narráció két pólusa között.

V: A kettő nagyon erősen összefügg. Az *eltolódások* a technika adta véletlenből keletkeztek: az volt az első gondolatom, hogy kedvenc tárgyaimat vékony lemez alá teszem, átpréselem, majd elmozdítva a lemezt, az eljárást megismételelem. Ez az elv végül leegyszerűsödött az elmozdítást rendező keretre, az elvont raszterhálóra. (A hurok-motívum az egyik grafikai sorozaton viszont már illusztratív kifejtése az eltolódás elvének.) Az ehhez kapcsolódó *számítások* abból a gondolatból indultak ki, hogy a számolás kreatív tett, benne a rendteremtés kreativitása nyilvánul meg. Mikor Neuenkirchenben másfél hónapot kellett eltöltenem, de még nem tudtam, hogy mivel, a tájat nézve az jutott eszembe, hogy vajon hány fűszál lehet a rét egy kijelölt részén. Más példa: leszámolni 500 faágacska-elemet úgy, hogy vízszintes, függőleges és átlós irányban egyaránt 100 jöjjön ki, mint valami mágikus négyzetben. Vagy: összehasonlítani a számokkal jelölt Fibonacci-sort és annak anyagban való jelentkezését.

K: Csakhogy nálad a felhasznált anyag mindig erősen színezi a matematikai jelentést. Laura Grisi, egy olasz művésznő például anyagban jelenít meg permutációs sorokat, a te módszered viszont inkább Duchamp etalon-elvéhez áll közel. Az ágacskákkal (1972) nem annyira matematikai összefüggéseket ábrázolsz, mint megfordítva: faág-összefüggéseket, melyekből matematikai vonatkozások is kiderülnek. „Faág meg faág, az mennyi?”

V: Ilyenkor igazolásnak érzi az ember, ha a végeredmény kerek szám. Pl. amikor a faágakat egy 10×10 -es mezőben tologattam, és csak 500 egységet használtam fel, ezen belül is meghatározva, hány 5-ös, 10-es stb. lehet – akkor mindig kerek szám jött ki.

K: Én az ilyen eljárásokban a képzőművészeti vagy morfológiai gondolkodás szuverenitá-

sának igazolását látom – szemben a matematikai vagy geometrikus gondolkodással. Ha te feltél a koordináta-nélküliségtől, én éppen ellenkezőleg, azt a „bátorságot” értékelem, mellyel valamilyen „szabálytalan” organikus formát egy geometrikus rendszerrel szembesítesz. Tehát, ha az *elfedés* elvével foglalkozol, célszerűnek látszik azt egyszerűen, vagyis mértani idomokkal demonstrálni, de vajon nem érdekesebb-e az elfedés elvét bonyolult formák révén külön jelentéssel megterhelni?

V: Ha arra gondolok, hogy néhány év alatt telítődöm valamivel, s igyekszem éppen az ellenkezőjét csinálni, akkor szinte morális feladatomnak érzem, hogy most először ezt a geometrikus-leegyszerűsítő vonalat végigjárjam.

K: Térjünk át most a *nyomat*-készítés, illetve a *nyomhagyás* kérdésére. Hány műnek tartod egy lenyomatsorozatot, pl. egy öt lapból álló „folyamat-grafikát”?

V: Egy műnek, helyesebben egy műcsoport a, b, c, d stb. tagjainak.

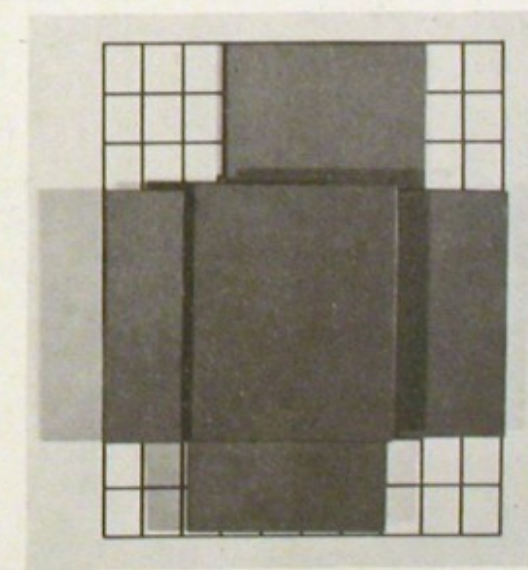
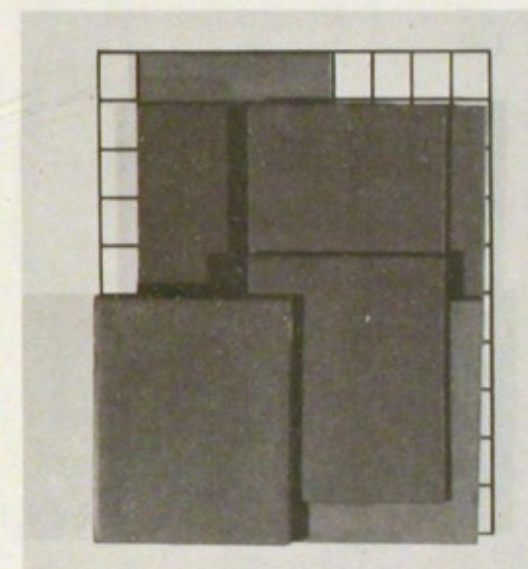
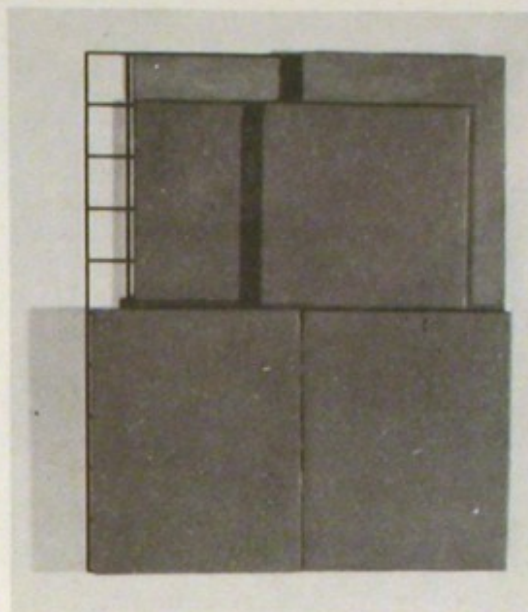
K: Egyetlen lap, kiszakítva a sorozatból, mennyire utal a sorozatszerűsége?

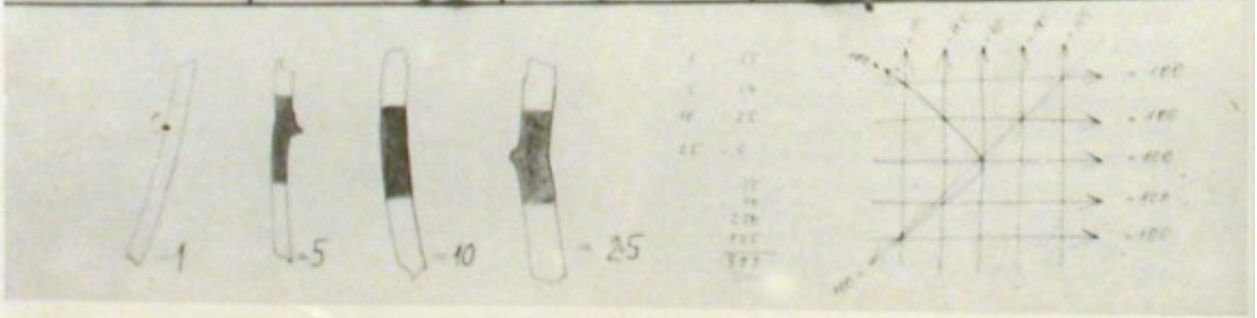
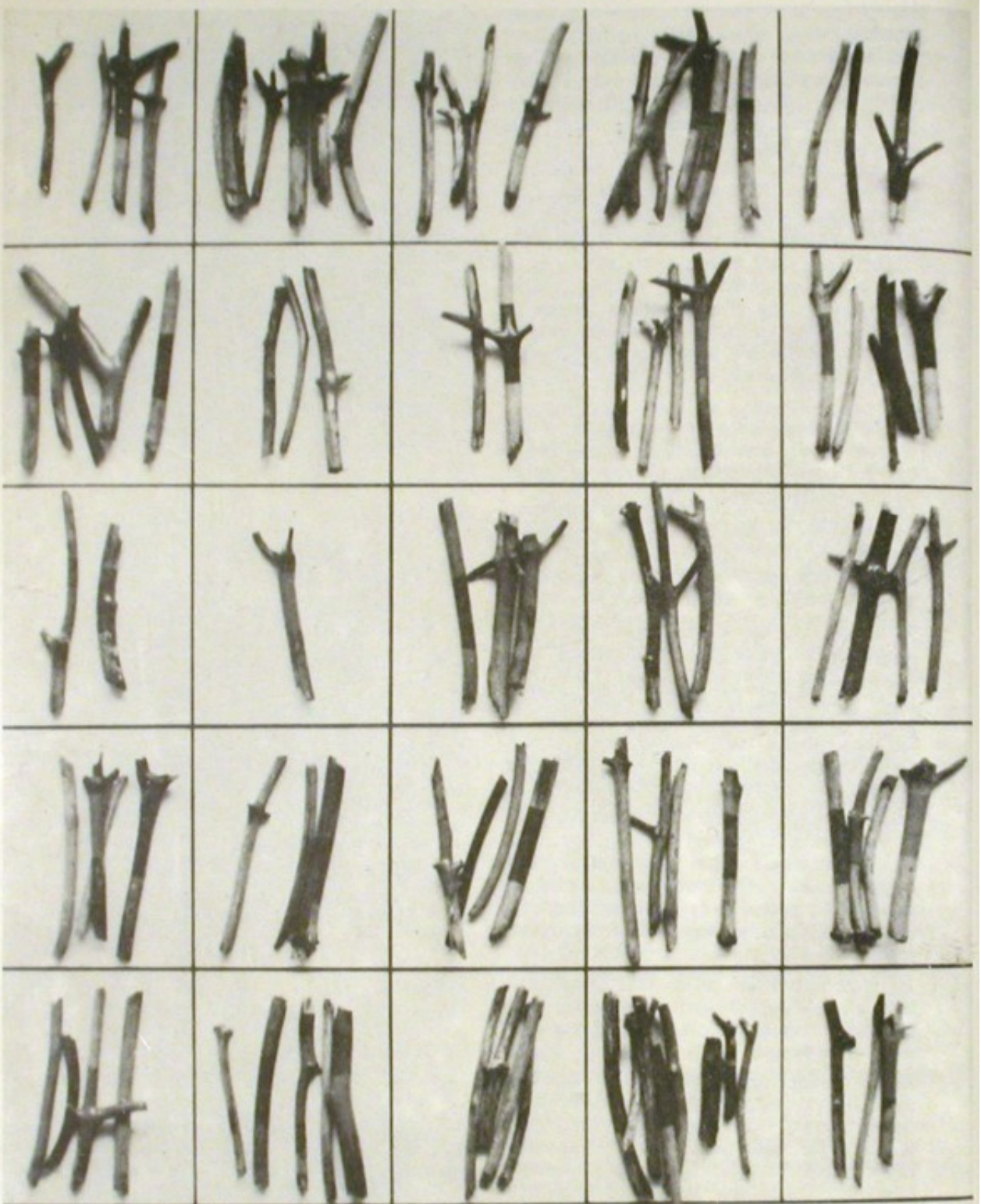
V: Rembrandt úgy csinált rézkarcot, hogy a megmunkálás különböző szakaszaiban megnézte a lemez lenyomatát – az *egész* elképzeléséhez viszonyítva. Én minden fázist egyenértékűnek tartok, nincs egyetlen végeredmény. Érdekes ebből a szempontból, hogy az 1976 eleji kiállításon egy néző a 8 lapból álló Deformáció-sorozatához odarajzolta a 9. fázist – a földön levő, pedotípiáknak fönttartott fehér papírra.

K: Vegyük a pedotípiát. Én például ahelyett, hogy véletlenül otthagytam volna a lábnyomomat, a cipőm élével vonalakat húztam a papírlapra. Ez is talplenyomat, de csak része annak.

V: A pedotípiánál egészen más foglalkoztatt: a nézők öntudatlan nyomhagyása, ami-ben mégis van tendencia, mert „útvonalak” olvashatók le róla.

K: Én viszont arra az analógiára figyeltem fel, hogy tulajdonképpen a ceruzarajz is „nyomhagyás” – csak éppen irányított „nyomhagyás”. De vajon nem irányított-e a terem egyik sarkától a másikig tartó „természetes” lábnyom? Különösen, ha a belépő kiállításlátogató előre tudja, hogy a lábnyoma egy pedotípia része lesz! Az én kialakított nyomhagyásom talán kevésbé volt mesterséges, mint annak a nézőnek a természetes lábnyomai, aki többször, tudatosan végigtaposta ugyanazt az útvonalat! A kiállításon talán természetesebb pedotípiát kaptál volna, ha előzetes figyelmeztetés nélkül magasra felfüggesztesz egy tárgyat, és a feléje ugrálók lábnyomait rögzíted az alája tett papíron.

(Megjegyzem, ez ismét „elrejtés”, másrészt jelentés-„eltolódás” is!) Vagy gondolj csak egy többek által jól ismert „akció-költeményre”, amit egy golyóstoll állandó ki-be húzogatása okozott egy pincér köpenyének zsebe fölött.

V: Pontosán ilyen példákból indultam ki – melyeknél a nyom csak melléktermék. Milyen nyomokat hagy egy macska, amikor megközelíti az ételt? Hogyan alakítanak ki egyes állatok, vagy az emberek ösvényeket? A kerékpár lenyomatait, amint következetesen kikerülnek egy követ. Itt ismét belép az *idő* tényezője: a pedotípiá tulajdonképpen nem egyszerű lenyomat, hanem folyamatos, többszöri taposás eredménye. Minél tovább készül egy pedotípiá, annál karakterisztikusabb lesz, annál leolvashatóbb.

K: Tulajdonképpen két szemléletmód kerül itt szembe egymással. Az egyszeri talplenyomat mint grafikai újítás elveszti informativitását és hitelességét azáltal, hogy a sok lábnyom felismerhetetlenné teszi egymást.

V: Számomra viszont az egyszeri lenyomat a hagyományos, és éppen az időtartam bevitelével, a sokszoros ismétlődéssel jelentkezik a grafikai többlet...

K: ...és így kapod meg pontosan az ellenkező végletet, mondjuk, a szabályos kört!

V: Viszont, 200-szor megismételve a hagyományos ceruzavonást, újabb egység: vonások keletkeznek!

K: Minél természetesebb a pedotípiá, annál szabályosabb, mégpedig az eltelt idő függvényében. Ami megint egy más összefüggést juttat eszembe: a pedotípiá összefüggését a keletkezésekor tudatos, megjelenésében viszont – mint „az idők lenyomata” – természetesnek ható, anonim graffitivel.

V: Világos, hogy a pedotípiá kapcsán egy egész sereg ellentmondást és összefüggést tudunk megjeleníteni. Gondolj arra, hogy itt egyaránt beszélhetünk sík-, magas-, mély- és reliefnyomásról, vagy ezek kombinációiról is, aszerint, hogy a rücskös padló, a ráhelyezett papírlap, és a rajta nyomot hagyó cipőtalp melyik kapcsolatát (esetleg a papír melyik oldalát) nézzük.

K: Ha már sorra vettük a különböző nyomtatási eljárásokat, még valamit említenünk kell. Ahogy a pedotípiánál az idő tulajdonképpen a lenyomatszerűség ellenében hat, úgy folyamat-grafikáidnál, rézkarcsorozataidnál az időbeliség a grafika műfajának sokat hangoztatott demokratizmusával kerül szembe.

V: Ha kezdetben alkalmam lett volna korlátlan példányszámú ofszeteljárást alkalmazni, talán el sem juthattam volna ahhoz a grafikai közvetlenséghez, személyes jelenléthez, nem a végcélra, hanem a folyamatra irányuló aktivitáshoz, amit a nyomólemez folyamatos változtatásából adódó 5–10 fázis-lenyomat biztosít számomra. Azonban ahogy a *nyomat* fogalmának kitágítása alkalmas arra, hogy bárki, bármilyen módon létrehozott nyomait grafikának tekintsük, úgy az is elképzelhető, hogy 100 fázison keresztül készítsünk sok egyedi folyamat-grafikát. Végül azt sem tartom kizártnak (amint erre volt már példa), hogy az eredetileg egyetlen vizuális gondolat korlátlan példányszámú, tehát legdemokratikusabb terjesztésére szolgáló nyomdai sokszorosító eljárások minden fázisánál jelen legyünk, és a folyamatot egyedi módon befolyásoljuk, személyessé tegyük.

BEKE LÁSZLÓ

Munkatársaink

ALEXA KÁROLY 1945-ben született. Az ELTE-en kapott magyar-történelem szakos tanári diplomát. Jelenleg a *Kortárs*nál dolgozik. Cikkei az *Irodalomtörténeti Közleményekben*, a *Kortársban*, a *Népszabadságban* és a *Kritikában* jelentek meg. Munkatársa volt 1976/5. számunknak.

BANGA FERENC 1947-ben született Újpesten. 1969-től rendszeresen kiállít a hazai és külföldi tárlatokon. (Wroclaw, Hamburg, Leningrád, Kairó, Havanna.) Munkatársa volt 1975/1. és 1976/1. számainknak.

BEKE LÁSZLÓ 1944-ben született. Az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának munkatársa. Írásait rendszeresen publikálja a hazai művészeti folyóiratokban és önálló kötetekben.

BENKŐ ATTILA 1942-ben született Budapesten. Magyar-könyvtár szakon szerzett diplomát 1967-ben. Rövid ideig tanított; 1968 óta újságíró. 1974-ben jelent meg első kötete, *Köszönet a Kulcsokért* címmel. Verseit 1976/1. számunkban közöltük.

BEREMÉNYI GÉZA 1946-ban született Budapesten. 1970-ben szerzett diplomát az ELTE magyar-olasz szakán. Ugyanezen évben jelent meg *A svéd király* című novelláskötete. Írt forgatókönyvet, színműveket. A Pannónia Filmstúdió dolgozója. 1976/3. számunkban közöltük egy elbeszélését.

BOTÁR ATTILA 1944-ben született Székelyudvarhelyen. 1974 óta a Veszprém megyei Moziüzemi Vállalat filmművészeti előadója. Versei a *Jelenkorban*, a *Kortársban*, a *Magyar Ifjúságban* és antoló-

giákban jelentek meg. 1976/3. számunkban közöltük versét. CSALOG ZSOLT munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

DOMÁNY ANDRÁS dr. 1949-ben született Budapesten. 1972-ben végzett a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen. Jelenleg a Magyar Rádió KISZ-bizottságának titkára, a KISZ KB Agit. Prop. Bizottságának tagja.

EMBER MARIANNE 1941-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán kapott diplomát 1964-ben. Tíz éve dolgozik a Filmkultúra szerkesztőségében. 1973-ban filmesztétikából egyetemi doktorátust nyert.

ESTERHÁZY PÉTER 1950-ben született. 1974-ben szerzett diplomát az ELTE matematika szakán. 1974-ben jelent meg először novellája az *Alföldben*. Publikált többek között az *Új Írásban*, a *Kortársban*. 1975/1. számunkban közöltük.

FERENCZ GYŐZŐ 1954-ben született Budapesten. Az ELTE magyar-angol szakos hallgatója. Fordított verseket az Európa Könyvkiadónak. A *Mozgó Világban* jelenik meg először.

GYETVAI ÁGNES 1952-ben született Budapesten. Az ELTE magyar-népművelés szakát 1976-ban végezte el. A Magyar Nemzeti Galéria múzeum-pedagógusa.

HÁMORI ANDRÁS 1953-ban született Budapesten. Idén végez az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. 1975 óta publikál, színbírálati a *Színházban* és a *Népszabadságban* jelentek meg. A *Színház* című lap munkatársa.

HEGYI GYULA 1951-ben született Békéscsabán. A BME Építőmérnöki Karán végzett 1975-ben. Versei az *Új Írásban*, a *Napjainkban* és más lapokban jelentek meg. Munkatársa volt 1976/2., 1976/3. és 1976/4. számainknak.

HÖRPÁCSI SÁNDOR 1939-ben született Diósgyőrön. A debreceni KLTE magyar-történelem szakán tanári diplomát kapott 1964-ben. Miskolcon tanított, jelenleg kollégiumi nevelő. Kassák munkásságával foglalkozik.

KELECSÉNYI LÁSZLÓ 1947-ben született Budapesten. Az ELTE filozófia-esztétika szakán végzett. Cikkei és kritikái 1971 óta jelennek meg. A Filmtudományi Intézet munkatársa.

LEGÉNDY PÉTER 1948-ban született. Szövegek írásával 1968 óta foglalkozik. Képzőművészeti kiállításokon 1972 óta vesz részt (Párizsi Biennálé, Wroclaw, Fialtal Művészek Klubja, Hatvany Lajos Múzeum stb.).

MAURER DÓRA 1937-ben született Budapesten. Grafikus. 1955-61 között végzett a Képzőművészeti Főiskolán. 1966-ban és 1970-ben a Dürer-teremben mutatta be munkáit. Munkatársa volt 1976/2. számunknak.

MOLNÁR GERGELY 26 éves. *Eszme és gyakorlat* című tanulmányát a *Mozgó Világ* 1976/4. száma közölte.

NAGY ANDRÁS Budapesten született 1956-ban. Az ELTE BTK magyar-népművelés szakának hallgatója. Munkái az *Egyetemi Lapokban* és a *Jelenlétben* jelentek meg. Munkatársa volt 1976/5. számunknak.

PAPP MÁRIÓ 1948-ban született Budapesten. Jelenleg az *Ifjúsági Magazin* szerkesztője. 1976-ban jelent meg az *Arc-kép háttérben ifjúsággal* című verseskötete. 1976/6. számunkban közöltük egy interjúját.

RIGÓ BÉLA Kolozsvárott született 1942-ben. Szegeden szerzett magyar–oroszcsoz szakos tanári oklevelet. Jelenleg a Móra Könyvkiadónál dolgozik.

SCHMAL KÁROLY 1942-ben született. 1966-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Mestere Konecsni György volt. Egy önálló kiállítása volt 1970-ben. Több díjat nyert. Az ő munkája a *Mozgó Világ* címlapterve. Munkatársa volt 1976/1. számunknak.

SZERVÁC JÓZSEF 1952-ben született. Nagy László mutatta be 1973-ban az *Élet és Irodalomban*. A *Mozgó Világ* almanach-számaiban, a *Kortársban* és az *Új Forrásban* is publikált. Verseit a *Mozgó Világ* 1976/1. és 1976/5. számaiban olvashatjuk.

SZIKSZAI KÁROLY 1952-ben született Budapesten. A

Magyar Ifjúság irodalmi rovata mutatta be 1972-ben. Jelenleg dekoratőrként dolgozik. Munkatársa volt 1976/5. számunknak.

SZILÁGYI ÁKOS 1950-ben született Budapesten. 1974-ben szerzett diplomát az ELTE magyar–oroszcsoz szakán. Azóta is itt, az egyik magyar tanszéken dolgozik. 1976-ban adták ki első verseskötetét, *Az Iskolamester zavarban van* címmel.

SZKÁROSI ENDRE 1952-ben született Budapesten. Idén fejezi be tanulmányait az ELTE magyar–olaszcsoz szakán. Írásai a *Jelenlétkben* és a *Magyar Hírlapban* jelentek meg. Munkatársa volt 1976/2., 1976/3. és 1976/5. számainknak.

SZOKOLAY ZOLTÁN 1956-ban született Hódmezővásárhelyen. Jelenleg az ELTE magyar–oroszcsoz szakos hallgatója. 1973 óta számos irodalmi folyóiratban, így lapunkban is publikált.

SZŐCS GÉZA 1954-ben született Marosvásárhelyen, ma is ott él. Első verseskötete a *Kritérium Könyvkiadó Forrás* sorozatában, 1975-ben

látott napvilágot *Te mentél át a vizen?* címmel.

TÓTH LAJOS Debrecenben született 1946-ban. 1976-ban mutatta be a *Magyar Ifjúság* és a *Napjaink*. Verseit a *Forrás*, a Hajdú-Bihar megyei *Napló* és az *Alföld* közölte. Jelenleg szállításvezető a Hajdú-Bihar megyei Tejipari Vállalatnál.

VARGA GYÖRGY 1946-ban született Debrecenben. 1970-ben szerzett vegyészdiplomát a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Az Alföldi Nyomdában dolgozik gyártásfejlesztő technológusként.

ZALÁN TIBOR 1954-ben született Szolnokon. Első verseit a *Tiszatáj* mutatta be 1974-ben. Jelenleg a szegedi tudományegyetem magyar–oroszcsoz szakos hallgatója.

ZELEI MIKLÓS 1948-ban született Kiskunhalason. A szegedi Tanárképző Főiskola magyar–oroszcsoz szakán végzett 1973-ban. Budapesten él, újságíró. Írásai a *Tiszatájban*, az *Alföldben*, az *Új Írásban* jelentek meg. Munkatársa volt 1976/1., 1976/3. és 1976/4. számainknak.

Szerkesztő bizottság: ALMÁSI MIKLÓS (elnök), ÁGH ATTILA, BALÁZS JÓZSEF, BERKES ERZSÉBET, KAMARÁS ISTVÁN, KOCSIS ZOLTÁN, MEZEY EMŐKE, MIHÁLYFFI LÁSZLÓ, SVÉD PÁL, VADAS JÓZSEF, VERESS MIKLÓS

Mozgó Világ

A KISZ KÖZPONTI BIZOTTSÁG FOLYÓIRATA

Felelős szerkesztő: VERESS MIKLÓS

Felelősszerkesztő-helyettes: KULIN FERENC

Megjelenik kéthavonként

Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Harmadik évfolyam

1977/3

MOZGÓ VILÁG · 1977

BALLA MARGIT 1947-ben született. 1973-ban végezte el az Iparművészeti Főiskolát. 1972-től számos hazai és külföldi kiállításon vett részt. 1975-ben a Stúdió Galériában volt egyéni kiállítása.

BICSKEI GÁBOR 1937-ben született. Elektroműszerész 1951-től 1958-ig. 1966-ban végezte el a szombathelyi Tanítóképző Főiskola népművelés-könyvtár szakát. 1974-ben az ELTE-en államvizsgát tett népművelésből. A Népművelési Intézetben az amatőr színjátszómozgalom módszertani irányításával foglalkozik. Rendszeresen jelennek meg írásai különböző lapokban.

CZAKÓ GÁBOR 1942-ben született Decsen. 1966-ban jogi diplomát szerzett Pécsen. Első publikációja a *Kortársban* jelent meg 1966-ban. Hét kötete jelent meg. 1975-ben József Attila-díjat kapott.

CSAJKA GÁBOR Budapesten született 1954-ben. Négy éve tagja a Vajda Lajos Képzőművészeti Stúdióknak, rendszeresen részt vesz kiállításokon. Verse először az *ÉS* paródiapályázatán jelent meg. Az Országos Műszaki Könyvtárban dolgozik.

CSORDÁS MIHÁLY 1950-ben született Kishegyesen (Jugoszlávia). Az ELTE Bölcsészkarán szerzett tanári oklevelet 1974-ben. Első írásait az újvidéki *Képes Ifjúság*, a *Magyar szó* és a szabadkai *7 Nap* közölte, 1974 óta *Szabadkán*, a *7 Nap* című hetilap irodalmi szerkesztőjeként dolgozik.

DINER TAMÁS 1956-ban született; szabadfoglalkozású fotográfus. 1970 óta fotózik. Kétszer volt önálló kiállítása jazz-és pantomimtémájú fotókból. 1976-ban készítettek közös kiállítást Szemadám Györggyel, melyért a KISZ „R”-díját kapták.

FÁBRI PÉTER 1953-ban született Budapesten. Az ELTE művészettörténet-esztétika szakos hallgatója. Művei: *Fosztóképekkel* (versek, 1972); *Átértékelés* (versek, 1974). Verseit, cikkeit számos irodalmi és napilap publikálta.

FELVIDÉKI ANDRÁS 1946-ban született. Az Iparművészeti Főiskolát 1971-ben végezte el. Számtalan hazai és külföldi kiállításon vett részt.

FÓTI PÉTER 1946-ban született Jászapáti-ban. Tízennyolc évesen kezdte az újságíró-pályát. Jelenleg a *Lobogó* munkatársa. Állam- és jogtudományi doktorrá avatták 1974-ben. Szociográfiai (többségük társ-szerzésben készült) irodalmi és társadalom-tudományi folyóiratokban jelentek meg. Itt közölt írása a *Mozgó Világ* szociog-ráfiai pályázatán jutalomban részesült.

GÉCZI JÁNOS huszonkét éves. A szegedi JATE biológia szakos hallgatója. Versei először a *Tiszatúfiban* jelentek meg. A *Mozgó Világ* 1976/6. számában közölték verseit.

KASZA BÉLA 1952-ben született Budapesten. A Jedlik Ányos Gimnáziumban érettségizett. Első versét az *Új Írás* közöl-

te 1976-ban, valamint megjelent az *Új Forrásban* is. A csepeli Szabadkikötőben dolgozik. Munkatársa volt 1976/6. számunknak.

KÁRPÁTI TÜNDE 1943-ban született Újpesten. 1967-ben szerzett diplomát a Zeneművészeti Főiskola tanárképző tagozatán. Zeneesztétikát Szelényi Istvánnál tanult. Zenetanárként dolgozik. A Magyar Rádió Népzenei Osztályának átíratokat, feldolgozásokat készít.

KÖBÁNYAI JÁNOS 1951-ben született Budapesten. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán végzett 1975-ben. Dolgozott mint ifjúságvédelmi előadó és mint vállalati jogász. Jazz- és popzenei tárgyú írásait az *Esti Hírlap* kulturális rovata közli.

KÖRMENDI LAJOS 1946-ban született Karcagon. Újságíró Szolnokon. Rendszeresen publikál különböző irodalmi folyóiratokban.

MARKÓ BÉLA 1951-ben született Kézdivásárhelyen. A kolozsvári bölcsészkar magyar-francia szakát 1974-ben végezte el. A marosvásárhelyi Igaz Szó szerkesztőségi tagja. Első verseskötete 1974-ben jelent meg a bukaresti Kriterion Könyvkiadónál *A szavak városában* címmel. Verseit rendszeresen közli az *Igaz Szó*, a *Korunk* és az *Utunk*.

MÉSZÁROS TAMÁS 1947-ben született Budapesten. Egyetemi tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karán végezte. A Magyar Hírlap belső munkatársa, a *Mozgó Világ* rovatvezetője.

MEZŐ FERENC 1951-ben született Budapesten. 1969-ben végezte el a Villamosenergetikai Technikumot. Jelenleg a Tömegkommunikációs Kutatóközpontban dolgozik kérdezőbiztosként. Verseit, írásait 1969 óta jelennek meg. Orbán Ottó mutatta be az *ÉS*-ben 1975-ben.

PÁTKAI TIVADAR 1947-ben született Sokorópátkán (Győr-Sopron megye). Gépipari technikumot végzett, energetikusként dolgozik. 1977-ben végezte el a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemet. Első versét 1975-ben a *Jelenkor* publikálta, később több irodalmi folyóiratban, antológiákban szerepelt.

PAUER GYULA 1941-ben született Budapesten. Szobrász, díszlettervező a kaposvári Csiky Gergely Színháznál. Főbb művei a *Pseudo-ciklusban* dokumentálódtak. Több hazai és nemzetközi kiállításon szerepelt alkotásaival.

POMOGÁTS BÉLA 1934-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészkarán végezte tanulmányait; a hatvanas évek közepe óta jelennek meg tanulmányai és bírálatai. A MTA Irodalomtudományi Intézetben dolgozik mint tudományos munkatárs. Megjelent könyvei: *Kuncz Aladár* (1968), *25 év magyar prózája* (1970), *Déry Tibor* (1974), *Regénytükör* (1977), *Radnóti Miklós* (1977)

RADNÓTI SÁNDOR 1946-ban született. Magyar-filozófia szakon végzett. 1969-től 1972-ig a Magvető Könyvkiadó lektora volt. Jelenleg a Gondolat Könyvkiadó szerkesztője, ahol az *Etikai Gondolkodók* című sorozat felelőse. Művészetfilozófiai tanulmányokat, elméleti igényű műbírálókat ír.

RÓZSA T. ENDRE 1946-ban született Budapesten. A bécsi egyetemen pszichológiát és filozófiát, a párizsi Sorbonne-on francia irodalmat és szociológiát tanult egy-egy évig. Az ELTE magyar-francia szakán 1971-ben, filozófia szakon 1976-ban szerzett diplomát. A TIT tudományos munkatársa. Különböző témakörökben publikál tanulmányokat, kritikákat.

SÁROS ANDRÁS MIKLÓS 1945-ben született. 1963-tól 1968-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Fónyi Géza, majd Ék Sándor osztályán. Sokszorosító grafikusként végzett. 1968 óta rendszeresen részt vesz munkáival fontosabb hazai és külföldi kiállításokon. Többször volt önálló kiállítása. Jelenleg Derkovits-ösztöndíjas.

SORBÁN-SZABÓ ZOLTÁN 1936-ban született Szolnokon. 1965-ben az ELTE-en bölcsészdiplomát szerzett. Gyárban dolgozik. Első versét a *Szolnok megyei Néplap* közölte 1955-ben. Írásait több irodalmi folyóirat publikálta.

SPIRÓ GYÖRGY 1946-ban született Budapesten. Elvégezte a bölcsészkart. Elsősorban a szláv irodalmakkal foglalkozik. 1975 szeptembere óta aspiráns, témája a kelet-európai drámairodalmak összehasonlító vizsgálata.

SZERVÁC JÓZSEF munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

TARDY BALÁZS 1948-ban született Budapesten. Az Árpád Gimnáziumban érettségizett. Korábban az ELTE UNIVERSITAS együttesében játszott, 1971-től a 25. Színház tagja.

TÓTH ERZSÉBET 1951-ben született Tatabányán. 1974-ben végzett a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen. A *Mozgó Világ* mutatta be 1976 februárjában. Azóta több irodalmi folyóirat is közölte verseit.

TÖRÖK LÁSZLÓ, Szervác József mutatja be lapunk 71. oldalán.

ZÖLDI LÁSZLÓ harmincéves; a debreceni egyetemen szerzett történelemtanári diplomát. Az *Élet és Irodalom* munkatársa; történelemszemléletünkkel foglalkozó írásai tudományos és irodalmi lapokban jelennek meg.

A lap tipográfiai tervét HELLE MÁRIA készítette.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

- 3 Veress Miklós Az Olvasóhoz – levél helyett
- 4 Manet Édouard–Balla Margit–Felvidéki András
Reggeli a szabadban *képregény*
- 8 Mészáros Tamás A kanális, a vízcsap meg a fogas...
tanulmány
- 14 Tardy Balázs Színház a rozstábla közepén *levél*
- 18 Spiró György Kalmárbélák *groteszkek*
- 21 Kárpáti Tünde Csak este; Néha; Ismerem *versek*
- 22 Kőbányai János A „modern jazz”-tól a Sámánénekig
vázlat, Gonda János munkásságáról
- 22-27 Diner Tamás Jazz-fotók
- 29 Tóth Erzsébet Szén, gyémánt; Ahogy hullámszik, lángol; Te
mondtad Istennek; Elhallgatás után *versek*
- 31 Géczy János Feliratok Juhász Gyula szobor-talapzatára; Ki-
nek keze ág volt; Profán stációk *versek*
- 34 Pomogáts Béla Igények és eredmények *tanulmány*
- 42 Pátkai Tivadar mentesítő járat; tarisznya; eredményhirdetés
versek
- 44 Mező Ferenc Első szerelem *vers*
- 45 Csajka Gábor igeidők; nincs útravaló; egysoros; hazatérés min-
den időben *versek*
- 46 Fóti Péter Tűzikovácsok *szociográfia*
- 58-59 Pauer Gyula Nyílt tér
- 64 Szervác József „Helyzeteket élek meg...” *Török László bemu-
tatása*
- 64-71 Török László Fotók
- 72 Czakó Gábor Egy késői szerelem és egy korai látogató *regény-
részlet*
- 75 Sáros András
Miklós Tabletta *aquatinta*; 77 Kis reneszánsz *színes
aquatinta*; 93 Játék *aquatinta*; 97 Kezds *színes
rézkarc*; 103 Emlékpark *rézkarc*; 108
- 89 Fábri Péter Czakó Gábor *pályakép*
- 84 Csordás Mihály Új törekvések a jugoszláviai magyar prózában
tanulmány

87	Markó Béla	Lepkecsontváz; Az otthon meghatározása; Az idill reggelén; Fekete-fehér ablakok <i>versek</i>
90	Radnóti Sándor	A műértelmezés világképe <i>tanulmány</i>
100	Körmendi Lajos	Juliskasors <i>novella</i>
104	Sorbán-Szabó Zoltán	Vers, vázlatos alcímmel: Gondolatok a lomtárban
106	Kasza Béla	Válaszd a hivatlan szeretőket <i>vers</i>
107	Bicskei Gábor	Levélféle versmondó barátomhoz!
109	Rózsa T. Endre	Tűzszint-vízszint-földszint <i>vitacikk</i>
111	Zöldi László	Negyedik dimenzió <i>interjú Szakály Ferencsel</i>

Mozgó Világ 1977/4 augusztus

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,-Ft, 1 évre 36,-Ft. Indexszám: 26604. 77.4650.66-22 Alföldi Nyomda, Debrecen

„Helyzeteket élek meg...”

1. A család
2. Hazafelé
3. Szakítás
- 4-7. Egy szerelem vége
8. A koncert
9. Barátnők
10. Nincs időnk várni

(A Nemzeti Galériában, egy délelőtt, a World Press '76 fotókiállítás vendégkönyvét nézegetve, 1977. március)

– Az MTI-nél dolgoztam, még világosítóként – meséli Török László –, amikor első ízben küldtem képeimből a *World Press Photo* kiállításra, 1973-ban. A munkahelyemre jött a távirat, amelyben értesítettek, hogy elnyertem az *Aranyszemet*. Rohantam a szerkesztőhöz, aki összeállította a kiküldött kollekciót. Az úr arcáról lehervadt a derű. És azóta még sokakéról, akik megnézték a fotóimat. Érzékeny alkat vagyok, és ma már ismerem a gyorsan falazó emberek logikáját. Vissza-visszazuhantam már miattuk. Ami engem foglalkoztat, azt hiszem, nem magánügy. Amit produkálok, attól a legtöbb néző mégis pironkodva vagy szentséggel elfordul.

– Itt van ez a vendégkönyv. A bejegyzések fele veled, illetve a két kiállított képeddel foglalkozik. Többnyire felháborodnak, elítélnék, lecikiznek...

– Egyszerűen nem megy a fejükbe, hogy ott a Százados úton, tudod, ahol mindenki csupa kenyérgyári pék meg asztalos, egy olyan szobakonyhában – voltál nálunk –, valakinek ez a témája. Beírják itt, hogy ki ez a Török, meg honnan jött, és kinek a rokona. Teszik, mintha fogalmuk se lenne az egészről, pedig akármelyikük beülhetett volna. Kinek a rokona vagyok? Hát persze hogy elsősorban a szüleimé. Apám galvanizáló volt, hát már nyugdíjas, anyu meg egész életében ilyen zöldséges ládákat pakolt. Nem ők utalták ki ezt az *Aranyszemet*. Akik pedig adták, csak utána lettek ismerőseim.

– Fontos ez a díj?

– Fontos, hát látod, „Fotós-Oscar”-ként emlegetik a szakmában. Fontos azért is, mert véglegesítette kapcsolatomat a szakmával, rávezetett annak lényegére, amit a fotózás legősibb hagyományaiban, a Daguerre-féle beállított képek készítésében találtam meg. A zsáner-kategória, amiben én dolgozom, persze egy kicsit kilóg a tüntetésekről, szállodatüzekről, politikusok balszerencsés pillanatairól készült szenzáció-felvételek közül. De hát hogy csinálna valaki ilyeneket nálunk? Túl vagyunk ezen, vagy egyszerűen nincs? Lehet, hogy így csak epizódszereplő vagyok a magyar fotózásban, de ezt legalább látom és érzem.

– Látod?

– Hát ez is olyan, hogy persze az én fotóim nem pillanatképek. Csinálom a dolgokat, hétközben melózok a cégnél, harisnyák meg zöldségek, azt hiszem, igényes vagyok ebben is. Aztán szombat-vasárnap meg délutánonként megcsinálom azt a néhány képet, ami az enyém. Helyzeteket élek meg, amiket azután megpróbálok rekonstruálni. Van egy élmény, érted, akármilyen fontos hétköznapi élmény, otthon vagy barátokkal. Aztán beszervezzük a kellékeket, figurákat, beülünk a kocsiba...

(A kocsiban |CITROËN 2CV-4, az a kis 13 lovat pótló népautó|, havas-
esőben, a „KONCERT” című kép készülte közben, 1977. január)

Úgy szokott lenni, este hatkor nekivágunk felhajtani egy csellótokot. Kölcsönző, hangszerbolt, maszek hangszerjavító, filmgyár, Rajkó-zenekar, Zeneakadémia – semmi. Nyolcra kéne, akkor van színpad. A frakk

nálam el fejjalacsonyabb cimboránkra illik, ő nem ér rá. A női modell nem tudja kire hagyni a gyereket. Két napot halasztunk, addigra lesz tok, a kocsi közben tele van bőgővel meg frakkal. Végül összejön, valakiről lehúzzunk egy sötétkék düftinnadrágot, másról egy 44-es fekete cipőt, végül én öltözöm be, tartom a bőgőt reflektorfényben vagy félórát, tilos a dohányzás, az óvodás becserkészi a nézőteret, követelik vissza a cipőt, néhány hét múlva hajsza hóján 3. díjat nyer a „KONCERT” a World Press '77-en.

Ekkor még nem láttam a kész fotót, napok múlva mutatja közös barátunk. Meghökken. Az aktmodell öt éve a feleségem. Ez az első „családi” fényképünk.

(Múlt vasárnap, este, miután nem jött vissza a sörözőbe) -

Török családban él. Kettőben is. Napi kapcsolatban a rajongással emlegetett „ősökkel” a „jó öreg Száziban”, aztán felesége és kislánya között a Tolbuchin körúti vásárcsarnok mögött, az anyóséknál. Barátok és feleségeik, barátnők és férjeik állnak modellt, szereznek helyiséget, faragnak fehér hegedűvonót, cipelik a lámpákat, adnak a szájába egy Fecskét égve munka közben. A barátok: asztalos, filmrendező, tapétázó, költő stb. Összejövünk, aztán vagy valakinek a tv-jét kell beszállítani a GELKÁ-hoz, vagy fotózni. Mi csak úgy házasodunk, elválunk, szakítunk, becsajozunk, szeretőt tartunk, együtt élünk az öregekkel, külön élünk, „a kis Török” meg kellemetlen asztaltársi vagy kínos házivendégi élmények hatására közben megálmodja képeit. A „hős”, a főszereplő – szinte mindig nő, és szinte mindig testi megközelítésben – nála mindig aktív résztvevő, ha áldozatként is. Nem cél a meztelenség, csak helyzet, amiben élni, mozogni, viselkedni lehet és kell. Aztán amikor már kiállított vagy kinyomtatott képpé vált, nem elhinni, bevenni, megérteni kell, csak – beismerni.

(Tegnap este még ennyit mondott)

– 1948. április 20-án születtem a VIII. kerületben. Leérettségiztem a Bem József Gimnáziumban, majd a Magyar Filmlaboratórium lett első munkahelyem. Itt adott a kezembe először gépet Hefelle József, akit azóta is mesteremnek tartok. A véletlen úgy hozta, hogy négy évvel később nála vizsgáztam a Dési-Huber-iskolában. És még egy fontos hatás: Molnár Edit fényképeinek, személyes gesztusainak tisztasága adott biztatást. Sokat tanultam a szakmából az MTI-nél, 73-ban mégis eljöttem. Sokáig szabadúszó voltam, míg 75-ben megtaláltam a helyemet az IPV-fotóstúdióban. 1977. március 8-a óta ifjabb Török László osztja be minden napjaimat.

Szervác József

MOZGÓ VILÁG · 1977

41

Munkatársaink

BALÁZS (LANGMÁHR) ANIKÓ 1955-ben született Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait orosz-latin tagozaton végezte. Egyetemi tanulmányait megszakítva, jelenleg alkalmi munkákból él.

BALKÁNYI MAGDOLNA Nyíregyházán született 1950-ben. A debreceni KLTE magyar-német szakán kapott diplomát. Jelenleg ezen az egyetemen, a Német Tanszéken dolgozik mint tanársegéd. A *Mozgó Világ*-ban jelenik meg először.

BÁN ANDRÁS 1951-ben született. Művészettörténetet és matematikát tanult. Vizualis művészeti problémákkal foglalkozik. Az *Élet és Irodalom* képszerkesztője, a Bartók Béla úti Galéria vezetője.

BÁN MAGDA 1952-ben született Budapesten. Az ELTE magyar-orosz szakán végzett; két éve újságíró, egy éve az *Új Tükör* irodalmi rovatának munkatársa.

BELLA ISTVÁN 1940-ben született Székesfehérvárott. Sárkeresztúron nőtt fel. Az ELTE magyar-könyvtár szakos hallgatója volt. Negyedik verseskötete *Igék és Igák* címmel ez év tavaszán jelent meg.

BERNÁTH SÁNDOR 28 éves. Szihalmón született, gimnáziumot Miskolcon végzett. 1972-ig ott dolgozott elektroacél-olvasztárként. Jelenleg Budapesten él, szabadfoglalkozású reklámgrafikus.

DOMJÁN GÁBOR munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

FÁBIÁN GYULA 1952-ben született Budapesten. 1975 őszétől a Gyógypedagógiai

Tanárképző Főiskola nappali tagozatának hallgatója. Folyóiratokban még nem publikált, a *Mozgó Világ*-ban jelenik meg először.

FARKAS ÁDÁM 1944-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolán és a párizsi École des Beaux-Arts-on szobrászatot tanult. Több önálló kiállítása volt. 1968-tól országos tárlatokon rendszeresen szerepel.

FECSCHE CSABA 1948-ban született Szögligeten. Első versét a *Szabad Föld* közölte 1963-ban. Szerepelt verseivel az *Észak-Magyarország*-ban, a *Napjaink*-ban, az *Alföld*-ben, az *Új Írás*-ban, az *Élet és Irodalomban*, a *Forrás*-ban.

KISS IRÉN munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

KÖBÁNYAI JÁNOS munkatársa volt 1977/4. számunknak, ott mutattuk be.

MATYIKÓ SEBESTYÉN JÓZSEF 1951-ben született Székesfehérvárott. 1969-ben érettségizett Siófokon. 1971-ben végzett iparitanuló-iskolát Budapesten, majd 1976-ban Kaposvárott tanítóképző főiskolát. Híradástechnikai műszerész. Versei a *Somogyban*, a *Somogyi Néplapban* és a *Vaspróba 70* című antológiában jelentek meg. Jelenleg könyvtáros Siófokon.

OSZTOJKÁN BÉLA munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

ÖRDÖGH SZILVESZTER 1948-ban született Szegeden. Magyar-francia szakos tanári diplomáját az ELTE bölcsészkarán szerezte. 1966-ban jelent meg első novellája, azóta rendszeresen publikál. Első kötete

- *A csikó* - 1973-ban jelent meg, a második - *Koponyák hegye* - 1976-ban. 1974-ben megkapta a József Attila-díj III. fokozatát. A Magvető Könyvkiadó munkatársa.

PETŐ SÁNDOR munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

ROZSICS ISTVÁN 1951-ben született Budapesten. Érettségi után több helyen dolgozott. 1975 óta a pécsi Tanárképző Főiskola magyar-angol szakos hallgatója. A *Mozgó Világ*-ban jelenik meg először.

SWIERKIEWICZ RÓBERT 1942-ben született Pécsen. 1967 óta Magyarországon tiszteletdíjjal kiállítása volt. Szerepelt műveivel külföldön is (Róma, Ljubljana, Krakkó, Segovia, Helsinki, Stockholm, Bécs, Berlin).

SZEMETHY IMRE munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

SZKÁROSI ENDRE munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ Budapesten született 1945-ben. Az ELTE latin-görög-iráni szakán szerzett diplomát 1968-ban. Publikációi: kb. 40 tanulmány és bírálat szakfolyóiratokban és tanulmánykötetekben, a magyarországon kívül latin, francia és olasz nyelven. Az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa.

WEHNER TIBOR Sopronban született 1948-ban. 1971 óta a tatali Kuny Domoko Múzeum munkatársa.

ZALÁN TIBOR munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

ZELEI MIKLÓS munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI – MŰVÉSZETI –
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

3	Swierkiewicz Róbert	A Muszáj-Herkules-kiállítás képeiből 8.; 18.; 19.; 22.; 23. és 25. oldal
4	Bella István	Aki Ady Endrét idézi <i>vers</i>
5	Jankovics József	Ifjú szívekben él <i>tanulmány</i>
10	Kiss Irén	Engem Ady szeretne; Úttörés; Álmodás <i>versek</i>
11	Pető Sándor	Ady 1977; Útnak indul <i>versek</i>
12	Matyikó Sebestyén József	A te mosolyod éget <i>vers</i>
13	Domján Gábor	Van egy szó; Tiltja még <i>versek</i>
14	Rozsics István	Ma találkoztam veletek; Lenni; élni; Álom <i>novellák</i>
20	Szkárosi Endre	Karó előtti átkok <i>vers</i>
24	Swierkiewicz Róbert	Vallomás Adyról
26	Ördögh Szilveszter	Önarckép, hétköznapi <i>publicisztika</i>
31	Fecske Csaba	Sarokasztal, négy személlyel; majdnemősz; Virágok nevére <i>versek</i>
32	Fábián Gyula	Táj, apró öregasszonyokkal <i>vers</i>
33	Kőbányai János	Sírkő Gyalog József esztergályosnak <i>szociográfia</i>
63	Bán András	Kísérleti kísérlet <i>publicisztika</i>
63–65	Bernáth Sándor	Fotók Szöllőssy Enikő, Nemes Attila, Ásztai Csaba munkáiról
66	Szkárosi Endre	A Simonffy-legenda <i>pályakép</i>
72	Balkányi Magdolna	Játsszunk partizánosdit? <i>kritika Újhelyi János könyvéről</i>
73	Zalán Tibor	Igék igában... <i>kritika Bella István verseskötetéről</i>
74	Szemethy Imre	Képregény
78	Wehner Tibor	Gondnok; Grószmutter <i>novellák</i>
82	Balázs Anikó	mondd, mivel vigasztaljalak?; ikon; ars poetica; anyóka; tájkép <i>versek</i>
83	D. Németh István	Cellini és az ördög <i>vers</i>
84	Osztoján Béla	A tékozló fiú; Sámánbeszéd <i>versek</i>

88-89	Nyílt tér	Készítették a zalaegerszegi Nemzetközi Szobrász Művész-telepen. (Jerzy Buczkowski; Lengyelország; Széles Kálmán, Románia; Rita Kepner; USA; Várnagy Ildikó; Szabados Árpád.) Fotó: Szabados-Piller
90	Kulin Ferenc	Erkölc és forradalom <i>esszé-vázlat</i>
93	Szörényi László	Mitikus szerkezetek Eizenstein filmjeiben <i>tanulmány</i>
101	Zelei Miklós	Forgószínpad <i>útinapló</i>
112	Bán Magda	Interjú Andrej Voznyeszenszkijel

Mozgó Világ 1977/5 október

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,-Ft, 1 évre 36,-Ft. Indexszám: 26604. 77.4650.66-22 Alföldi Nyomda, Debrecen

HU ISSN 0324-4601

MOZGÓ VILÁG · 1977

Munkatársaink

ALEXA KÁROLY munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

BAK IMRE 1939-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskola festő szakát végezte el 1963-ban. 11 egyéni és több mint 80 csoportkiállításon vett részt bel- és külföldön. A Népművelési Intézet vizuális művészeti osztályának munkatársa. Publikációk: *Formateremtés* (Művészet, 77/3), *Vizuális alkotás és alakítás* (Népművelési Propaganda Iroda, 1977), tanulmányok és előszók különböző kiállítási katalógusokban.

BÁRON GYÖRGY 1951-ben született Budapesten. 1975-ben szerzett diplomát az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. Novellája, kritikái, riportjai az *Élet és Irodalomban*, a *Világosságban*, az *Írószemmel* című antológiában és napilapokban jelentek meg.

BEKE LÁSZLÓ munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

B. KOVÁCS ISTVÁN 1952-ben született Székesfehérváron. A Pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett magyar-angol szakos tanári oklevelet 1976-ban. Írásai az *Univerzitas* című pécsi egyetemi lapban, a *Fejér megyei Hírlapban* és a *Jelenkorban* jelentek meg. A székesfehérvári II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában tanít.

CSÓKÁS LÁSZLÓ 1952-ben született Sopronban. A miskolci Kossuth Gimnáziumban érettségizett, majd az ELTE-n magyar-angol szakos diplomát szerzett. A budapesti Arany János Gimnáziumban tanít.

DEÁK LÁSZLÓ 1946-ban született Budapesten. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatnál dolgozik mint kiállítási ügyintéző. Érettségi után festészeti tanulmányokat folytatott szabadiskolákban. Festőként 1968 óta szerepel kiállításokon. Négy animációs film készítésében vett részt. A *Mozgó Világban* jelenik meg először.

FÁBRI PÉTER munkatársa volt 1977/4. számunknak, ott mutattuk be.

KEMSEI ISTVÁN munkatársa volt 1977/1. számunknak, ott mutattuk be.

KOPPÁNY MÁRTON 1953-ban született Budapesten. A Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett diplomát. Közgazdász-

ként dolgozik. Az *Ifjúsági Magazinban* jelentek meg versei.

KÖBÁNYAI JÁNOS munkatársa volt 1977/4. számunknak, ott mutattuk be.

KÖNCZÖL CSABA 1947-ben született Székesfehérváron, Budapesten és Moszkvában tanult. Fordítóként dolgozik. Esszéi, kritikái rendszeresen jelennek meg. Elsősorban műfaj- és stíluszociológiai kérdésekkel foglalkozik.

KRASZNAHORKAI LÁSZLÓ 1954-ben született Gyulán. Két évet végzett a szegedi JATE Jögi Karán, 1977 szeptemberétől az ELTE magyar-népművelés szakán levelező hallgató, a Gondolat Könyvkiadó dokumentátora.

KRESZ ALBERT munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

LENGYEL GYÖRGY 1951-ben született Budapesten. 1975-ben szerzett diplomát a Közgazdaságtudományi Egyetemen. Szociológiai és gazdaságtörténeti kutatásokban vesz részt.

LÉVAI JÚLIA 1948-ban született Budapesten. Magyar-ének szakos diplomát szerzett 1970-ben Pécsen. 1971-től szociológiai témakörben jelentek meg cikkei, majd a *Miből lesz a sláger?* című könyv társszerzője volt. A Népművelési Intézet munkatársaként népzenevel foglalkozott. A Hanglemezgyártó Vállalatnál dolgozik.

MELIORISZ BÉLA Győrben született 1950-ben. A Pécsi Tanárképző Főiskolán magyar-rajz szakot végzett, majd 1976-ban az ELTE magyar szakán kapott diplomát. 1970-ben mutatta be verseit a *Jelenkor*, azóta rendszeresen publikál. Pécsen él, tanít.

PÁSKÁNDI GÉZA 1933-ban született Szatmárhegyen (Románia). A Bolyai Tudományegyetem magyar irodalom szakára járt (Kolozsvár). 1974 februárjától Budapesten él, a Kortárs rovatvezetője. Verseiből, novelláiból, drámáiból fordítottak románra, németre, lengyelre, finnre és angolra. Esszéiről, meséket és műfordításokat is közölt. Filmje (Sára Sándorral): *Holnap lesz fűcán*. Tizennégy könyve jelent meg.

SÁROS LÁSZLÓ 1947-ben született Jászberényben. 1971-ben építészmérnöki diplomát szerzett a BME-n. Jelenleg a SZÖVTERV-nél dolgozik tervezői beosztásban. Fényképezéssel gimnazista kora óta foglalkozik.

SZKÁROSI ENDRE munkatársa volt 1977/3. számunknak, ott mutattuk be.

TARJÁN GÁBOR 1946-ban született Satoraljaujhelyen. 1969-ben végezte el a Budapesti Tanítóképző Főiskolát. Egy ideig tanított, majd néhány évig zenével foglalkozott. Jelenleg a Néprajzi Múzeum könyvtárosa, és egyéni levelezőként néprajzot hallgat az ELTE Bölcsészkarán. Ez az első megjelenő tanulmánya.

TEMESI FERENC 1949-ben született Szegeden. 1974-ben fejezte be tanulmányait a szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Első kötete *Látom, nekem kell lemennem* címmel a Szépirodalmi Könyvkiadónál jelent meg 1977-ben.

TÓTH LÁSZLÓ 1949-ben született Budapesten. Ötéves korában került Csehszlovákiába. Komáromban érettségizett. Volt lapszerkesztő, riportter, jelenleg a pozsonyi *Irodalmi Szemle* szerkesztője. Önálló verseskötetei: *A hangok utánzata* (1971), *Ithakából Ithakába* (1975), *Átkelés* (előkészületben).

VARGA IMRE 1950-ben született Kisgyarmaton (szlovákul: Sikenicka). Félbemaradt egyetemi pályája után volt korrektor, papírgyári munkás. Négy éve a pozsonyi *Irodalmi Szemle* szerkesztőjeként dolgozik. Első könyvbeli jelentkezései: egy vers- és prózaantológia (*Egyszemű éjszaka, Fekete szél*), önálló verseskötete *Crusoeszaltók* címmel jelent meg a Madách Könyvkiadónál 1975-ben.

VARGA SÁNDOR munkatársa volt 1977/2. számunknak, ott mutattuk be.

VIRÁG F. ÉVA Budapesten született 1951-ben. Szombáthelyen szerzett népművelő-könyvtárosi oklevelet. Szekszárdon él, újságíró. R riportja, tárcája jelent meg az *Élet és Irodalomban*, a *Magyar Ifjúságban*.

ZIRKULI PÉTER Szatmárnémetiben született 1948-ban. A bölcsészkar Kolozsvárott (1966-68) és Budapesten (1968-71) végezte. 1974-ig a bukaresti egyetem magyar tanszékén volt tanársegéd. Jelenleg az MTA kelet-európai irodalmak kutatócsoportjának munkatársa. Versei, műfordításai, kritikái 1968 óta jelennek meg. *A kép kercéből* című verseskötete előkészületben a Szépirodalmi Könyvkiadónál.

ZÖLDI LÁSZLÓ munkatársa volt 1977/4. számunknak, ott mutattuk be.

MOZGÓ VILÁG

IRODALMI-MŰVÉSZETI-
KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

-
3	Kőbányai János	Sírkő Gyalog József esztergályosnak <i>szociográfia, befejező rész</i>
21	Zirkuli Péter	W. S. mester falvédőjére; és és és; Személyem <i>versek</i>
22	Koppány Márton	Változatok; Arius látomásaiból <i>versek</i>
23	Meliorisz Béla	Magánya tökéletes; Hózápor; Vasárnap <i>versek</i>
24	Krasznahorkai László	Tebenned hittem <i>novella</i>
29	Kemsei István	Deák László versei elé <i>bemutató</i>
30	Deák László	1074 Huszár u. 4.; 301-es szoba; 117-es szoba; Bűnügy; Jótanács; Az ágylábhoz <i>versek</i>
32	Virág F. Éva	Jack Trevor Story <i>novella</i>
35	Varga Imre	Végső; Kihajolni; Enigma <i>versek</i>
36	Tóth László	Egy nap; Kinek a lelke...; Süvít, átfütyül... <i>versek</i>
38	Alexa Károly	Csaplár Vilmos, <i>pályakép</i>
46	Jankovics József	A lázadásoktól a békekötésekig? <i>kritika Vámos Miklós könyvéről</i>
47	B. Kovács István	„...köörgelék legyen, ha néha szólok...” <i>kritika Papp Árpád könyvéről</i>
48	Csókás László	„Nyakaszegett csakazértis” <i>kritika Balázsovcics Mihály könyvéről</i>
49		Kelet-európai madárdal <i>kritika Kiss Irén könyvéről</i>
49	Szkárosi Endre	Kritikus ugrás <i>kritika Szilágyi Ákos könyvéről</i>
51	Temesi Ferenc	1321. <i>novella</i>
56	Páskándi Géza — Sáros László	Ellenőrzésem alól kikerült fényképeim <i>verses képregény</i>
60	Lengyel György	Kötélék <i>szociográfia</i>
73		rajz-lap rajz-lap rajz-lap rajz-lap
75	Kulin Ferenc	A hagyományról <i>publicisztika</i>

6

78	Tarján Gábor	Lesz-e jövője a hagyománynak? <i>vitacikk</i>
81	Fábri Péter	Autópatkolás avagy a város és a folklór <i>vitacikk</i>
85	Bak Imre	Lemezborítóterv
86	Könczöl Csaba	Táncház és szubkultúra <i>gondola- tok Siklós László könyvéről</i>
88	Zöldi László	Farmernadrág és internacionalizmus <i>kritika</i>
90	Báron György	Városi népzene – közösségi zene? <i>jegyzet lemezekről</i>
90–106	Kresz Albert	Fotók
99	Lévai Júlia	Zenei köznyelv: népzene, magyar nóta, sláger vagy beat? <i>tanulmány</i>
107	Veress Miklós	Egészen egyszerű <i>jegyzetek</i>
110	T. G.	Népművészet: jóvátétel és dilemma <i>beszélgetés Zelnik Józseffel</i>

Mozgó Világ 1977/6 december

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17 Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp., VI. Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítők-nél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900. Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszá-mára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,— Ft 1 évre 36,— Ft Index szám: 2604. 77.5130.66-22 Alföldi Nyomda, Debrecen

MOZGÓ VILÁG · 1977

Nyílt tér	56	LELKES LÁSZLÓ
Töredékek az „új fotó”-ról (interjú Vető Jánossal)	68	HAJAS TIBOR
Fotók (és 71–75. oldalig)	68	VETŐ JÁNOS
Nyomozás, átfedésekkel (novella)	76	MÓZES LAJOS
Virágok valahol; karosszékek télen, Napraforgók (versek)	78	DOMJÁN GÁBOR
Módosulás és megőrzés a lírában (tanulmány)	80	EISEMANN GYÖRGY
Reáliák, A légtornászmutatvány, Egy régi levelesláda, A félszemű kutya (versek)	81	KEMSEI ISTVÁN
Három bekezdés (kritika)	86	SEBŐK JÁNOS
A mítoszára eszmélő lélek (kritika)	87	BALOGH MÁRIA ESZTER
Önismeret és önirónia (kritika)	88	PÁL JÓZSEF
Kettényílt láng (kritika)	91	BART ISTVÁN
Könnyű lesz, Szavakra lelt, Négy sor (versek)	94	MOGYORÓSI ERIKA
Samu király monológja (illusztrált tárca)	95	SZEMETHY IMRE
Két filmről, bevezetéssel és befejezéssel (tanulmány)	98	SZEKFÜ ANDRÁS
Intim kihallgatás (Bemutatjuk a Temperamente c. folyóiratot)	104	RICHARD PIETRASS
Télutó; Melegfront, férfikor; ünnep (versek)	106	CSUDAY CSABA
Megfigyelés	107	VARGA KÁLMÁN
rajz-lap rajz-lap rajz-lap	107	
Munkatársaink	109	
Pályázat	111	
Szociográfiai pályázatunk eredménye	112	

Mozgó Világ 1977/1 február

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,— Ft, 1 évre 36,— Ft. Index szám: 26604. 77.3899.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

Töredékek az „új fotó”-ról

VETŐ JÁNOS (sz. 1953)

munkáinak ürügén

Tudom, mondja Vető János, miért nem lettem, mondjuk, festő. Mert egy űrhajó mellett egy festmény ősemberi dolog.

A fényképezőgép az aktuális technológia szintjén korszerű, ugyanakkor progresszívebb a nála is modernebb filmmel, vagy televíziónál, mert azok használata a köztudomásúlag lomha feléptménytől függ. A film a filmet mozgató apparátus számára felfoghatatlan. A pápua remekül játszik a repülőgéppel. A film ideje még nem jött el.

A fotó klimatikus környezet. A fotó a század globális szemlélete. A fotó valóságos.

A fotózásra hirtelen egy egész generáció bukkant rá, mint az öt leginkább reprezentáló tevékenységre. Aki ebből a szociológiai slamasztikából úgy emelkedik ki, hogy közben nem idegenedik el tőle, az modellértékű figura.

Mindig vigyáztam, mondja Vető János, arra, hogy amatőr maradjak. Profi szinten.

A modelljeim, mondja Vető János, amíg modellekkel dolgoztam, szintén profi amatőrök voltak. Amatőrök, mert a barátaim. Profik, mert tudták, hogyan kell szembenézniük az én gépemmel.

A sikerült kép a sikerült arc, a sikerült mozdulat. A fotón nem dokumentáljuk, hanem megvalósítjuk a külsőnket.

A fotó ösztönöz, hogy a férfiból nő lehessen, fiatalemberből öreg; a fiúból saját anyja, az idegenből egy másik idegen, akivel csak annyi kötötte össze, hogy hasonlított rá.

A személyiség határainak átlépése korlátainak átlépésére uszít.

Igyekszem, mondja Vető János, mást csinálni, mint a mezőny. Mást, másképpen. Nemcsak a termék új, új a szellemi piac is.

A fotó a huszadik század halotti kultusza. Akadálytalanul keveredik el az aktuális valósággal; egynemű vele; a mindennapi praxist annyira át- meg átszövi, szemléletünket annyira stimulálja, hogy eldönthetetlenné vált, melyikük rögzíti az elmúltat és melyikük irritálja a jövőt.

Kitalálni valamit, mondja Vető János, jó dolog. Készen kapni még jobb, mert onnan a következő lépést is lehet látni. Én már a világ vége után születtem; ez persze megnehezíti azok dolgát velem szemben, akik még most is az apokalipszis előállításán vagy elhárításán fáradoznak.

A fotó a másvilág. Az a másvilág, amiben élünk, csak még nem fogtuk fel. A fotóval viszont tudunk kommunikálni. A fotó már felfogható a számunkra.

Dugjuk be, mondja Vető János, azt a mikrofont a magnetofonba. Akkor legfeljebb annyit kell dolgoznunk, hogy beszélgetünk. Én szimpatizálok a huszadik századdal.

Aki azt képzei, hogy a médiumot saját képére alakíthatja anélkül, hogy ő maga megváltozott volna, téved; nem veszi észre, hol szolgálja ki azt, aminek ura akart lenni; a reakció anakronisztikus kollaboránsa lesz.

Egy idő után, mondja Vető János, aktuálissá váltam a magam számára, mint téma. Ez nem önanalízist eredményezett, hanem a fényképezőgép és a személy együttesének analizisét. A fényképező ember pedig más jelenség, mint a tükörbe néző. Azért persze néztem eleget tükörbe is. Fényképezőgéppel.

Az új médium érzékelése a szabadság irányába mutat. Az új médium érzékelése megváltozott érzékelés; olyan, mely saját megváltozását érzékeli. A változás érzékelése pedig minimálfeltétel a változtatás programjának kialakításához.

A megváltozott érzékelés tárgyával, mint nyersanyaggal találkozik; a „külső” „belsővé” tétele, elsajátítása mellett a „belső” „külsővé” tétele, realizálása folyik.

A kép kedvéért, mondja Vető János, bele kell nyúlnom a valóságba. Utálok az „ellesett pillanatokai”. A kamera nem leskelődik. A kamerának foglalkoztatnia kell a tárgyát.

A fotózás: akció. A „műszerek által érzékelve lenni” vagy a „műszerek által érzékelni” új helyzetet teremt. Az érzékelés megváltozása a létezés mód megváltozására utal; aki ebben a változásban a lehetőségeire ismer, nem a „valósággal” hanem a történelemmel teremt közvetlen kapcsolatot.

Elsősorban, mondja Vető János, fotósnak tartom magam, mert itt kellene pótolnunk a legnagyobb lemaradást. De nem látok lényeges különbséget a fotó és a képzőművészet problémái között.

A hetvenes évek képzőművészete a kreatív fotó. Nem a képzőművészet egyik ága, hanem „A” képzőművészet. A fotó a front. Itt folyik, már egy ideje, a szemléletváltás döntő ütközete; mert a technika demokratikus és internacionális.

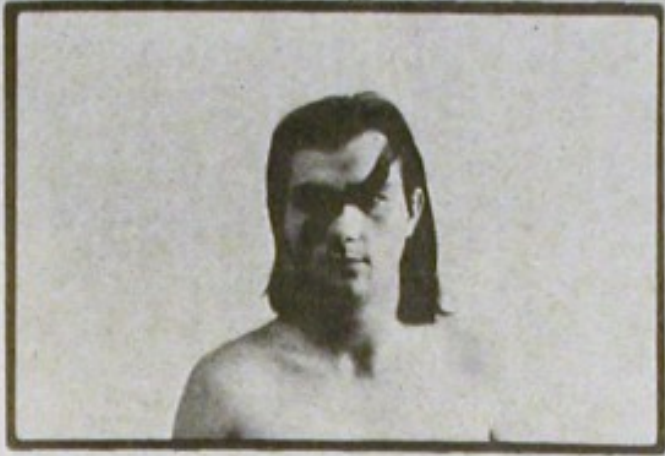
A szemlélet ipari forradalma már lezajlott. Csak még nem vontuk le a konzekvenciáit. Sőt, hogy világossá vált, még észre se vettük.

Az „új fotó” a műszerekkel átítatott világról üzen, ugyanoda. Az „új fotó” az erő pozíciójából felmondhatja átmeneti szövetségét a fotóművészettel és a képzőművészettel is; teljesítményei annak a civilizációnak az egésze nevében beszélnek, mely közlésformáinak egyik alapjává éppen ezt a médiumot tette.

Munkatársaink

BALOGH MÁRIA ESZTER 1947-ben született Budapesten. 1965-ben érettségizett az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Iskolában, jelenleg az ELTE magyar-könyvtár szakos levelező hallgatója. Könyvtáros szakképesítést 1972-ben az Országos Széchényi Könyvtárban szerzett; módszertanosként dolgozik a HVDSZ Központi Könyvtárában.

BART ISTVÁN 1944-ben született, az ELTE angol-magyar szakán szerzett diplomát. Műfordító (fordításai 1968 óta jelennek meg különböző lapokban és kiadóknál; S. Beckett, Henry Miller, P. B. Shelley, W. Scott, Richard Hughes, L. Ferlinghetti, B. S. Johnson, M. Spark, Hemingway stb.); tanulmányait, cikkeit az *Élet és Irodalom*, a *Nagyvilág*, a *The New Hungarian Quarterly* közölte. Az Európa Könyvkiadó munkatársa. Jelenleg hosszabb kultúrtörténeti tanulmányon dolgozik.

BÍRÓ LÁSZLÓ 1952-ben született Budapesten. A gimnáziumban angol tagozaton érettségizett. Volt: propagandaszorosító, újságárus, segédmunkás, hivatalsegéd, jelenleg a Norvég Nagykövetségen gondnok. 1971-ben az *Ifjúsági Magazin* és a *Nők Lapja* közölte verseit.

CSUDAY CSABA 1944-ben született Kassán. Az ELTE magyar-spanyol szakán szerzett diplomát 1970-ben. 1974-től a *Nagyvilág* szerkesztőségében dolgozik, jelenleg a spanyol-latin-amerikai és a

képzőművészeti rovat vezetője. Eddig vers-, regény-, dokumentum- és novellafordításai jelentek meg; verset az *Élet és Irodalom*ban, kritikai írásokat a *Mozgó Világ*ban, a *Nagyvilág*ban és az *Élet és Irodalom*ban publikált.

DOMJÁN GÁBOR 1952-ben született Kislődön (Veszprém megye). Érettségi után dolgozott mint öltöztető, számlázó, árukisérő. Versei a *Veszprémi Napló*ban, az *Ifjúsági Magazin*ban, az *Életünkben* jelentek meg.

EISEMANN GYÖRGY 1952-ben született Budapesten. Az ELTE magyar-orosz szakos hallgatója.

FODOR TAMÁS 1942-ben született Budapesten. Magyar-pedagógia szakon végzett 1965-ben. Színészként játszott a József Attila Színházban, és tagja volt az Universitas együttesnek. Dolgozott az Irodalmi Színpadon és a Pannónia Filmstúdióban. Jelenleg ebben a stúdióban szinkron-filmrendező.

Rendezett az Universitasban és a Pincészházban. 1971-től az Orfeo stúdióval dolgozik.

FÖLDVÁRI TAMÁS 1939-ben született Budapesten. A bölcsészettudományi kart elvégezve a leningrádi egyetemen és az oxfordi St. Antony's College-ban tanult. Szociológusként dolgozik 1963 óta. Jelenleg a Szövetkezeti Kutatóintézet munkatársa. Eddig főként szakkikket publikált a *Valóság*ban, a *Szociológiában* és az *Ergonómiában*.

HAJAS TIBOR 1946-ban született Budapesten, az ELTE-n folytatott tanulmányait félbeszakította, jelenleg a Fa- és Papíripari Szövetkezet Közös Vállalkozásánál dolgozik. Versei antológiákban és folyóiratokban jelentek meg. Többször vett részt képzőművészeti kiállításokon, díjat is nyert. A hatvani múzeumban rendezett „Expozíció” című kiállításon több munkája szerepel, mely a képzőművészet kreatív fotóhasználatát tárgyalja. Első filmjét „Öndivatbemutató” címmel a Balázs Béla Stúdióban készítette.

HULESCH ENDRE 1954-ben született Budapesten. 1968-ban tanári képzést szerzett esperantó nyelvből. Színjatszóként és rendezőként működött a Pincészházban, készített rádióműsort, és foglalkozott zeneszerzéssel is. 1974-ben felvételt nyert a Színház- és Filmművészeti Főiskola színházrendezői szakára.

KAMARÁS ISTVÁN 1941-ben született. 1965-ben szerzett diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán, magyar-könyvtár-szociológiai szakon. A Könyvtártudományi és Módszertani Osztály vezetője. Olvasáskutatással, a munkásság olvasási kultúrájával, irodalmi művek befogadásának vizsgálatával foglalkozik. A *Mozgó Világ* szerkesztő bizottságának tagja.

KÁNTOR PÉTER 1949-ben született Budapesten. Az

ELTE angol–oroszl szakán kapott diplomát 1973-ban. A Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetemen kétéves kiegészítő esztétika szakot végzett 1976-ban. 1971-ben jelent meg először verse, melyet az *Új Írás* közölt. 1976-ban látott napvilágot *Kavics* című kötet.

KEMSEI ISTVÁN 1944-ben született. Dolgozott könyvtárosként, járt egyetemre is. Első verseskötve *Arc* címmel jelent meg 1973-ban. Könyvismertetései a *Kritikában* és a *Jelenkorban* jelentek meg.

LELKES LÁSZLÓ 1940-ben született Szegeden. A Képző-és Iparművészeti Gimnáziumban ötvös szakon tanult. 1967-ben végezte el az Iparművészeti Főiskola belsőépítész szakát. Több kiállításon vett részt, rendszeresen publikál fotókat.

LEZSÁK SÁNDOR 1949-ben született Budapesten. A Madách Imre Gimnáziumban érettségizett, utána egy évig kocsikísérő és könyvtári segédmunkás volt. 1969 óta él Lakiteleken (Bács-Kiskun megye). Öt esztendeig egy tanyai iskolában tanított, közben elvégezte a Szegedi Tanárképző Főiskola magyartörténelem szakát. Jelenleg a Lakiteleki Általános Iskolában tanít. Verseit az *Új Írás*, a *Forrás*, a *Napjaink* és a *Népszava* közölte.

MARAFKÓ LÁSZLÓ 1944-ben született Győrött. Eötös-kollégistaként 1967-ben végzett magyar–oroszl szakon. A Magyar Ifjúság munkatársa. Először 1961-ben a *Jővendő* című győri lap közölte verseit, majd több folyóirat és antológia. Kritikai írásai és tanulmányai a *Kritikában*, az *Irodalomtörténetben*, a *Jelenkorban*, a *Napjainkban*, az *Új Forrásban*, az *Életünkben*

és a *Mozgó Világ* almanachban jelentek meg.

MOGYORÓSI ERIKA

1954-ben született Debrecenben. Jelenleg a Szolnoki Konzultációs Központ népművelő–könyvtáros szakán levelező hallgató. 1974 óta jelennek meg versei hetilapokban, folyóiratokban. 1975-ben mutatta be a *Magyar Ifjúság*, majd az *Új Írás*. Az 1975-ben megjelent *Versmondók könyve* című antológiában is szerepel verseivel. Jelenleg az I. István Közgazdasági Szak-középiskola titkára.

MÓZES LAJOS 1946-ban született Kabán (Hajdú-Bihar megye). Tanulmányait ipari tanulóként kezdte, majd a Dolgozók Önálló Gimnáziumában érettségizett. Írásai 1974 óta jelennek meg.

PAÁL ISTVÁN 35 éves, a Pécsi Nemzeti Színház rendezője. Iskoláit Szegeden végezte, ahol a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1965-ban szerzett diplomát. Egy évtizeden át volt a vezetője a szegedi Egyetemi Színpadnak, amelynek amatőrtársulata számos hazai és külföldi fesztiválon nyert díjakat.

PÁL JÓZSEF 1950-ben született Cereden (Nógrád megye). A Debreceni Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakára járt. Első írását a *Palócföld* közölte 1973-ban. Azóta rendszeresen jelennek meg novellái és egyéb írásai (interjúk, riportok, képzőművészeti kritikák és recenziók) a megyei napilapban és a *Palócföldben*. A *Palócföld* külső munkatársaként dolgozik.

PINCZÉSI JUDIT Debrecenben született. 1975-ben szerzett diplomát az ELTE olasz szakán. Műfordítóként dolgozik. Verseit az *Egyetemi Lapok*, a *Jelenlét* és az *Add*

tovább! című antológia közölte. A költészet napján jelenik meg *Szelládtett tenger* című kötet.

ROMVÁRI JÁNOS 1953-ban született Budapesten. 1969 óta a Derkovits Klub képzőművész körében rajzol. Több amatőr hazai és külföldi kiállításon vett részt. 1975-ben Pécsen volt az első önálló kiállítása. Jelenleg a MA-FILM-nél dolgozik mint háttérfestő grafikus.

SEBŐK JÁNOS 1958-ban született. Kilencéves volt, amikor első verse megjelent, három évvel később bemutatta az *Ifjúsági Magazin*, azóta rendszeresen publikál az *Élet és Irodalomban* és más lapokban. Kisregénye és versei jelentek meg a *Mozgó Világban*. Az 1974. évi sárvári Országos Diákköltő Pályázaton az egyik első díjat neki ítelték. Az *ÉS* 1975. 13. száma mutatta be az Új hang rovatban (Mezei András bevezetőjével). Nemrég érettségizett, és szabadfoglalkozású irodalmi pályát választott.

DR. S. NAGY KATALIN (1944-ben született) művészettörténész, a Népművelési Intézet tudományos munkatársa. 1968-tól 1974-ig múzeum- és képzőművészet-szociológiai vizsgálatokat végzett, 1972 óta Lakáskultúra, vizuális kultúra címmel kutatást folytat Borsod-Abaúj és Zemplén megyében. Kismonográfiát írt Anna Margitról (1971) és Deim Pálról (1976), tanulmánya jelent meg az Esztétikai Kislexikonban és a Világirodalmi Lexikonban, több folyóiratban (*Valóság*, *Világosság*, *Művészet* stb.)

SZEKFŰ ANDRÁS 1941-ben született Budapesten (eredeti családneve Karafiáth, azaz csehül: szekfü). Érettségi után gyógyszergyári segédmunkás, majd szakmunkás volt. Három évig kutató-

vegyszer szakra járt az egyetemen, majd ezután elvégezte a magyar-népművelés szakot. 1969 óta a Tömegkommunikációs Kutatóközpont munkatársa, ahol szociológiai kutatásokat végez. 1974-ben a Magvető Könyvkiadó adta ki *Fényes szelek, fűjjátok!* című könyvét Jancsó Miklós filmjeiről.

SZEMETHY IMRE 1945-ben született. A Képzőművészeti Gimnáziumban érettségizett. 1971-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán. 1972 és 1975 között Derkovits-ösztöndíjas. 1975-ben elnyerte Vas megye Tanácsának, ösztöndíjasok számára alapított különdíját. Legutóbb 1976-ban a Helikon Galériában volt egyéni kiállítása.

SZIKORA JÁNOS 1950-ben született Budapesten. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát; 1971-ben doktorált. A Színház- és Filmművészeti Főiskola színházrendezői szakának hallgatója. Versei a *Mozgó Világ* almanachban, az

Add tovább! című antológiában valamint a *Magyar Rádió*ban jelentek meg, illetve hangzottak el.

SZÖLLÖSI ZOLTÁN 1945-ben született Jánoshalmán (Bács-Kiskun megye). Budapesten él. Folyóiratokban 1969-től jelennek meg versei. 1972-ben mutatta be a *Kortárs*. Első verseskötete *Csontkorall* címmel 1974-ben jelent meg.

VADERNA JÓZSEF 1951-ben született Esztergomban. Székesfehérváron él, újságíró. Verseit a *Többesszámban*, az *Érlelő*, a *Jelenidőben* és *Az ember énekei* című antológiák, valamint az *Új Írás*, az *Élet és Irodalom*, az *Új Forrás* és más lapok közölték. Első verseskötete a Szépirodalmi Könyvkiadónál jelenik meg.

VARGA KÁLMÁN Budapesten született 1953-ban; a gimnázium után elvégezte a Kirakatrendező és Dekoratórképző Szakiskolát. Jelenleg a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem történelem—népművelés szakos

hallgatója. A *Mozgó Világban* jelenik meg először.

VARGA VERA 1949-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett diplomát. Dolgozott mint újságíró a Pest megyei Hírlapnál és az *Élet és Irodalom* szerkesztőségében. Jelenleg tanársegéd az ELTE BTK Esztétika tanszékén. Filmelmélettel, filmesztétikával és gyakorlati dramaturgiával foglalkozik, forgatókönyvet ír. Kritikái, tanulmányai jelentek meg az *Élet és Irodalomban*, a *Valóságban*, a *Világosságban*, a *Filmkultúrában*. Novelláit a *Mozgó Világ* almanach és a *Kortárs* közölte.

ZSILLE ZOLTÁN 1942-ben született Budapesten. Az ELTE-n filozófiát és szociológiát tanult. Dolgozott a Szociológiai Intézetben, a Telefongyárban és az Országos Vezetőképző Központban. Jelenleg „szabadúszó”. 1964 és 1971 között gazdaság- és ifjúságszociológiai témájú írásai jelentek meg.

A Magyar Rádió novellapályázata

A Magyar Rádió irodalmi osztálya rádiónovella-pályázatot hirdet. Pályázni lehet a rádió számára írt, a dolgozó emberek életét ábrázoló, szocialista eszmeiségű művekkel, amelyeket szerzőjük másutt még nem közölt, és más szerkesztőséghez nem adott be. A pályázaton részt vehet minden író, akinek legalább egy kötete megjelent. A kézirat beküldési határideje: 1977. május 1.

Az eredményhirdetésre 1977. augusztus végén kerül sor. A legsikerültebb alkotásokért egy 8000 forintos első, két egyenként 6000 forintos második és három egyenként 4000 forintos harmadik díjat adunk. Ezenkívül minden elfogadott, közlésre alkalmas művet – a szokásos honoráriumon felül – 2000 forintos különdíjjal jutalmazunk. A díjnyertes novellákat 1977 őszétől folyamatosan közöljük.

(A névvel és pontos címmel ellátott pályaműveket a következő címre küldjék: Magyar Rádió irodalmi osztálya, 1800 Budapest, Bródy Sándor utca 5–7. A bori- tékon kérjük feltüntetni: A Magyar Rádió novellapályázata.)

A MAGYAR RÁDIÓ IRODALMI OSZTÁLYA

Mozgó Világ

RODALMI – MŰVÉSZETI – KÖZMŰVELŐDÉSI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

Egy díj születésére	3	VERESS MIKLÓS
Nyújtsd a kezed! (bemutató)	4	SÁRÁNDI JÓZSEF
Herceg Ady Endrével és báró József Attilával; Dúdoló; Eskü; Szeplős Máriák; Estére (versek)	6	OSZTOJKÁN BÉLA
Öt költemény (versek)	10	CSOKONAI ATTILA
Kerekes Gábor (bemutató)	11	CSALOG ZSOLT
Fotók (és 14., 15., 16. és 17. old.)	13	KEREKES GÁBOR
Varjú voltam én is (tárca)	18	JANKOVICS JÓZSEF
Töredék (novella)	19	SZŐNYI GYÖRGY ENDRE
Rajzok (és 47. old.)	23	KALMÁR ISTVÁN
Az epikus alakítás fiatal íróink regényeiben (tanulmány)	24	KULCSÁR SZABÓ ERNŐ
Halál (vers)	37	KARÁCSONDI IMRE
Levél Gdanskba; Fagyott fekete csalán (versek)	38	PÉCSI GABRIELLA
A hátraesés pillanatában; Minden (versek)	39	SZÉKELY ÁKOS
Utas és popvilág (útijegyzet)	40	KISS IRÉN
Fotók (és 42., 43. és 45. old.)	41	KRESZ ALBERT
Regény helyett (elbeszélés)	48	NEMES ISTVÁN
Ének-mélye öt fokán; Búom vedd el (versek)	57	ÓSZABÓ ISTVÁN
Nyílt tér	58	RUBIK ERNŐ
Házgyári konyha-program (szociológia)	60	SOLTÉSZ GYÖRGY

Várákozás semmiért (<i>novella</i>)	74	VERÁNKAI VERA
Az álmodozásoktól a meséig (<i>tanulmány Szabó István filmjeiről</i>)	78	SZEKFŰ ANDRÁS
Föld felé hajlított; Hazafelé; E-m-b-e-r; Föld (<i>versek</i>)	86	VARGA SÁNDOR
autóduda szólt... (<i>vers</i>)	88	PETŐ SÁNDOR
rajz-lap rajz-lap rajz-lap	89	
A „Fiatalok könyvtára” sorozatról (<i>kritika</i>)	91	SZAJBÉLY MIHÁLY
Mit ér az ember, ha cigány? (<i>kritika</i>)	92	ÓNODI LÁSZLÓ
Pályázati eredményhirdetés	93	
Budapesttől ötven kilométerre (<i>szociográfia</i>)	94	ŐRSZIGETHY ERZSÉBET
Szociográfiai pályázatunk margójára	108	BERKOVITS GYÖRGY
Helyreigazítás	110	
Munkatársaink	111	

A konyha-program képeinek jegyzéke (oldalszám, a tárgy neve, a gyártó vállalat és a tervezők neve sz. rint): 61. old.; Beépített konyhabútor; ÉPFA; Csíkszentmihályi Péter, Bánati János, Rubik Ernő – 62. old.; Fajansz edény (teáscsésze, tányérok, cukortartó, munkatálak); Finomkerámiaipari Művek; Sersey Gabriella, Minya Mária – 62. old.; Teríték különböző anyagú tárgyakkal – 63. old.; Porcelán étkező edény-sorozat (kiöntőedény-sorozat, teás- és kávéskanna, mokkácsésze, teáscsésze, cukortartó, munkatál, tál-sorozat); FIM; Ambrus Éva – 64. old.; Teríték különböző anyagú tárgyakkal – 64. old.; Városlódi majolika (teáskanna); Szekeres Károly – 65. old.; Zománcozott acéllemeztárgy-sorozat (tölcsér, konyhai zománccbögrék, merőkanál, szűrőtál, munkatál, pecsenyesütő); LAMPART Zománipari Művek; Ásztai Csaba, Soltész György – 66. old.; Préselt üvegtárgyak (citromprés, almareszelő); Üvegipari Művek; Kovács Júlia – 67. old.; Hőálló főzőedény-sorozat; ÜM; Suha Józsefné – 67. old.; Prés poharak; ÜM; Rénes György – 68. old.; Zománcozott acéllemez (1. teáskanna, 2. teáskanna); ZIM; Ásztai Csaba, Soltész György.

Mozgó Világ 1977/2 április

HARMADIK ÉVFOLYAM

Felelős szerkesztő: Veress Miklós. A szerkesztőség címe: 1126 Bp., Böszörményi út 24. Telefon: 350-180/21-17. Felelős kiadó: dr. Petrus György, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat igazgatója. A kiadó címe: Bp. VI., Révay utca 16. Terjeszti Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, és Magyar Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint utalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 1/2 évre 18,- Ft, 1 évre 36,- Ft. Indexszám: 26604. 77.4220.66-21 Alföldi Nyomda, Debrecen

HU ISSN 0324-4601

Pincér voltam akkoriban – meséli

KEREKES GÁBOR

*a fotóival telehintett szobában – és egy nagyon jó törzsvendégemtől kaptam nászajándékba egy fényképezőgépet, teleobjektívvel. Négy éve volt ez, 27 éves voltam. A balatoni pincérkedés mellett, a délutáni szabad időmben elindultam sétálni a gép-
pel – így kezdődött.*

Sok minden történhetett azóta – mondom, mert hitetlen vagyok a túlságosan véletlenes, túl egyszerű történettel szemben.

Sok minden, minden tekintetben. Ott hagytam a pénzes szakmámat, elmentem egy fényképész szövetkezetbe samesznak ezernégyszázért, aztán tovább betanított laboránsnak. Azért, hogy a mindennapi munkám közelebb essen a megtalált hivatáshoz – de mára ez már keveset jelent: a távolság így is, úgy is megmarad, most már a fényképezés mellett akár cipész is lehetnék. Valamiből élni kell, családot fenntartani, ez természetes; az ideális megoldás, hogy képekből éljek, olyan képekből, amilyeneket én akarok csinálni, még beláthatatlanul messze van, ez is természetes – így hát vállalom a megélhetés és a hivatás távolságát.

De még több történt a képeimmel azóta – folytatja Kerekes Gábor. – Már az első tekerceimen sem családi amatőrképek voltak, már az első lépésekben is esztétikai igényekkel indultam, mégis azokat a képeket, amelyeket a kezdeti időkben jónak tartottam, ma már félresöpöröm: közhelyek. Nagy élmény volt: megtanultam a technikát! Aztán még nagyobb lépés: megtanultam élni a technikával. Ami nekem körülbelül annyit jelent: nem mindenáron kihasználni a technikát. Visszalépni az elért végső határoktól, nem hagyni, hogy az elsajátított technika határozza meg a képeimet, hanem a céljaimat szolgálni a technikával. Ha kell, úgy is, hogy a technika ellen fordítom a technikát: ha már elértem, hogy a negatív túéles és tónusokban a végéig gazdag, bonyolult technikai beavatkozásokkal „elrontom” a nagyítást – csak azt használom az eredményekből, amire nekem van szükségem. A technika bővületében (ez minden fejlődés során jelentkezik, egy bizonyos korszak természetes jellemzőjeként) téglánként is leképezhetném ezt a gyárépületet – de nem akarom, mert az én élményemben a monstrum nyomasztó tömbje a fontos, a részletek ábrázolása másfelé vinne. Lassan eljutottam oda, hogy most már majdnem mindent le tudok fényképezni, amit elképzeltem. Így aztán tudok már ragaszkodni az egyetlen értelemes sorrendhez: először elképzelve valamit, aztán az elképzelésemet lefényképezem. Mondhatom: „emlékezetből” fényképezek.

A technika magas szintű tudása, és uralom a technika fölött – ez nyilvánvaló a képeiden, de kevésbé magyarázza meg őket tartalmi értelemben. Holott nyilvánvaló, hogy elsőrendűen a tartalom tekintetében vannak szándékaid. Szelektálsz azokat a képeket, amelyeket közhelyesnek érzel – de ez is csak negatív közelítés, így sem árultad el, hogy mi is az, amit viszont meghagysz, illetve amire törekszel. Nem nevezted meg azt a valamit, ami olyan nagyon egyénivé teszi a képeidet, olyan rendkívülien homogénné nemcsak az egyes sorozatokat, hanem a sorozatok mögött is határozott közös fókuszot éreztet. Nem tudnál erről is beszélni? – kérem Kerekes Gábort.

Alig tudok – feleli. – Elég pontosan tudom, hogy mit akarok mondani, de képen tudom, és ez a tudás nagyon nehezen fordítható szavakra. Segíts, hátha ketten könnyebben körülhatárolhatjuk, hogy miről is van szó. A fotósok általában közhelyeket fényképeznek és közhelyesen; én szigorú vagyok, elkerülöm ezt a kelepécét. Ha hú-

MOZGÓ VILÁG · 1977

